

НАСТУП АБСУРДУ І РЕВАНШ УКРАЇНОФОБІВ

А також у номері: шоколадні картини, українські стрічки у Карлових Варах та Угерському Градішті, «Фолклорна мозаїка» Джерела, поїздом в Україну, концерти українських гуртів; чеські гриби досліджував українець; він вам не Голобородько; владу захоплює ворог; європейські цінності крізь українську призму; діаспоряни-інвестори; продовження роздумів заробітчанина Миколи Горбатюка; відвага відкрити кав'ярню української книги у Києві; розповідь про майже Крим: півострів Гострий Кут та село Хорли у Чорному Морі.

Рекорд із шоколаду

До чеської Книги рекордів 12 червня внесли роботу українського психотерапевта та митця Ростислава Прокоп'юка, який тривалий час влаштовує благодійні акції і концерти на підтримку українських військових. Одну з його картин «На хвилях» чеські художники Наталія Схейбалова і Петр Філіпец перетворили на шоколадну копію розміром 49 на 34,5 сантиметри. «Ми сьогодні приїхали з Пергржімова – міста рекордів, щоб записати до нашої національної книги рекордів картину пана Прокоп'юка. Зокрема її шоколадну копію. І хоч ми стежимо за різними «шоколадними рекордами», наприклад є шоколадний потяг вагою 350 кг, або найбільший у Чехії замок із шоколаду – я точно можу сказати, такого в нас ще не було», – сказав Мірослав Марек із організації «Добрий день», що фіксує чеські рекорди. Картина була створена із 60-відсоткового бельгійського шоколаду та природних фарб. В кінці вернісажу її виставили на аукціон за 8 тисяч чеських крон (близько 350 доларів). На вернісажі були представлені й інші картини Ростислава Прокоп'юка, які можна було придбати. Зібрані кошти

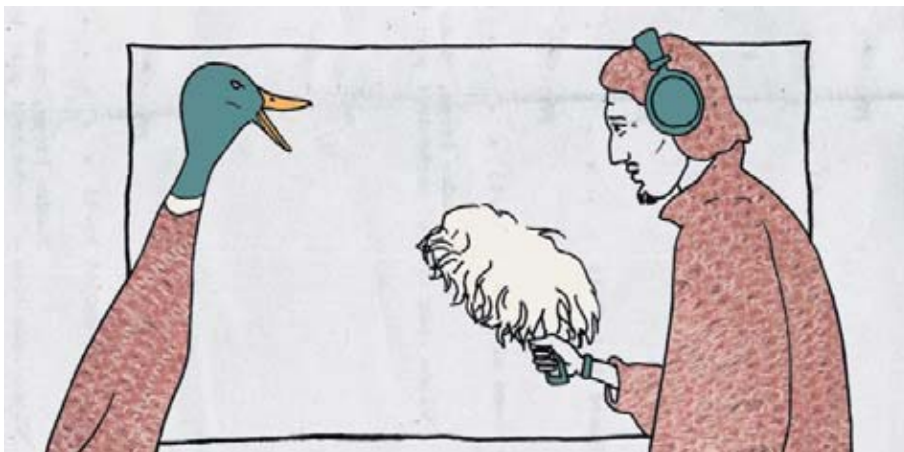
Ростислав Прокоп'юк

від проданих картин та різних благодійних проектів, які художник регулярно організовує у Празі, йдуть на ліки до Київського військового госпіталю. «Мене часто запитують – хіба у вас не вистачає ліків? Вистачає, але у військових шпиталях не вистачає. У мирні часи із ліками проблем немає. Але за ці чотири роки війни, військові лікарні відчували потребу. А це їм хоч трохи до-

помагає», – зазначив Прокоп'юк. Під час вернісажу посол України в Чехії Євген Перебийніс особисто подякував за сприяння у підтримці України та передав міністру закордонних справ Чехії Томашу Петржічкові, який у січні 2019 року відвідував Маріуполь, нагороду «Форуму культурного партнерства».

Радіо «Свобода»

Українська стрічка на карловарському кінофестивалі

Український фільм «Мої думки тихі» режисера Антоніо Лукіча нагороджено спеціальним призом журі програми East of the West 54-го Карловарського міжнародного кінофестивалю. «Кришталевий глобус» стрічка отримала у секції East to the West («На Схід від Заходу»). А в журі головного конкурсу фестивалю цього року був український кінорежисер Сергій Лозниця, відомим режисером, який знімав фільми «Донбас» і «Майдан». Фільм створений студією Toy Cinema за

підтримки Держкіно. «Цьогоріч у Карловарському кінофестивалі взяло участь понад 1300 кінопрофесіоналів з усього світу. Показати тут свій фільм – велика честь для кожного режисера, особливо дебютанта. Нашому ж Антоніо Лукічу вдалося ще й зібрати аншлаги на всіх показах і підкорити поважне журі», – наголосив голова Держкіно Пилип Ілленко. Трагікомедія «Мої думки тихі», що стала для режисера дебютом у повному метрі, – це історія про молодого зву-

корейсера Вадима. Зазнавши безліч невдач в роботі та особистому житті, він отримує шанс розпочати все спочатку. Просте завдання – записати голоси закарпатських тварин – може стати його шансом назавжди залишити «незручну Україну» і вирушити в «привабливу Канаду». Подалі від проблем. Однак все виявляється набагато складніше, коли головним супутником у новій роботі виявляється найменш підходяща для цього людина – мама Вадима. Ще на стадії виробництва проект стрічки був представлений та вигравав нагороди в багатьох індустріальних секціях України та Європи, серед них на кінофестивалі «Молодість». Українська прем'єра картини відбулася 18 липня на 10-тому Одеському кінофестивалі. Державна фінансова підтримка стрічки становила 8 млн 678,7 тис. грн. при загальній вартості виробництва 9 млн 230,8 тис. грн. Спродюсували картину Алла Беляя та Дмитро Суханов (студія «Toy Cinema»). Зйомки проходили в Києві та на Закарпатті. 55-ий Міжнародний кінофестиваль у Карлових Варах відбувся з 3 до 11 липня 2020-го року.

Радіо «Свобода»

Фольклорна мозаїка в Празі

В п'ятницю 14-го червня до Праги з'їхалися учасники фестивалю «Фольклорна мозаїка», поселилися в готелі D'angelo. Фестиваль проводиться силами українського товариства «Джерело». Цього разу їх чекала смачна чеська та українська кухня під час обіду та вечері протягом всього фестивалю. Відбулися безкоштовні оглядові екскурсії Прагою і на замок Карштейн. Учасники побачили вечірню Прагу з човна, який пропливав Влтавою. Цікавою була презентація в суботу 15 червня кожного колективу перед журі, яке мало завдання обрати найкращі номери на Гала-концерт в неділю 16 червня в театрі Метро. Усіх глядачів зачарували виступи Заслуженої артистки України Квітослави Гіги, дочки Степана Гіги, танцювального ансамблю «Студенти танцюють» з Польщі, українського товариства «Калина» з міста Валґа в Естонії (керівник Руслана Довга), які підготували естонську пісню «Два світи», ансамбль «Рушничок» та інші. Студенти 7-го курсу Празької танцювальної консерваторії виконали чеський танець «Збуян» та іспанський «Segedilja». Сестри Марічка і Христинка Болеховські та Вікторія Волощук з вокальної групи «Джерела» (керівник Світлана Райхель) заспівали пісні «Карпати» і «Чорне і біле». Соліст Даниїл Добромільський із міста Івано-Франківськ потішив глядачів своїми піснями «Золото Карпат» і «Я встигаю бути всюди».

Суботня школа із Градця Кралове виконала «Танок курчат», а тріоїсти музики заграли українські популярні пісні (керівник Наталія Доценко). Зачарував увесь зал театру «Метро» соліст Владислав Боднарчук із Тернопільщини піснями «Ніч яка місячна» та «Повій вітре». Юлія Шашкевич від земляцтва «Водограй» в Естонії виконала пісню «Вибір є». Танцювальна група «Джерела» (хореограф Наталія Кольва) підготувала танці «Весела гребінка» і «Карпатська мозаїка». Почесне журі в складі: Віктор Бичок – соліст Празького філармонічного хору, Надія Петренко – солістка Національної опери в Празі, Ростислав Прокоп'юк – психолог, керівник «Форуму культур», Геннадій Базаєв – віцепрезидент «Європейського мистецтва», Тетяна Горупович – Другий секретар Посольства України і Голова журі, яка привітала всіх учасників фестивалю і побажала їм успіхів та натхнення. Симпатією журі стали три учасники фестивалю: танцювальний ансамбль «Студенти танцюють» із Польщі, солісти – Владислав Боднарчук та Данило Добромільський з України, які були нагороджені грамотою і цінним подарунком. Урочиста частина фестивалю закінчилася врученням Грамот. Творчий колектив «Джерело» щиро вдячний натхненникам та спонсорам, які взяли участь у організації та проведенні фестивалю, а саме Посольству України в ЧР, Магістрату Праги, фірмам «Світ Ставітелстві», «Регабус», об'єднанням «Бізнес клуб» та Українська

Дарина Любачівська із учасниками фестивалю.

Який фольклор без українського гопака?

Ініціатива в Чеській Республіці. Подяка також належить чудовим ведучим Ілоні Павлів та Олексію Кольві, звукооператорам Христині Болеховській і Миколі Кравчуку, фотографу Л. Любачівському, за оформлення сцени та підготовку дякуємо Оресту Ткачику та окремим членам колективу «Джерело».

Вл. інф.

Чеських «новоросів» досягне рука правосуддя

Чехія розслідує можливу участь 20 своїх громадян у конфлікті на Донбасі на боці підтримуваних Росією бойовиків, повідомив посол України в Чехії Євген Перебийніс в інтерв'ю газеті «Голос України». Поки що тільки стосовно одного з них відбувся суд, і його визнали винним. Правда, вирок був умовний. Але прецедент є. Розслідування щодо інших триває. Дуже складним питанням є доведення вини. Багато звинувачень базується на соціальних мережах або свідченнях окремих людей. Але можу підтвердити, що співпраця між чеськими і українськими правоохоронними органами існує», – сказав Перебийніс. 17 травня чеського військового Еріка Ешту, який брав участь у бойових діях на сході України на боці підтримуваних Росією бойовиків, засудили до

трьох років умовно з відстрочкою в чотири роки з довічним звільненням з лав чеських збройних сил та неможливістю займати державні посади. У чеському суді Ешту заявляв, що до України їздив у гості до родини своєї жінки, а у формі сепаратистів фотографувався через інтерес до військової тематики. Він став першим громадянином Чехії, який отримав вирок за участь у бойових діях на сході України на боці російських гібридних сил.

Засуджений за участь у боях на Донбасі Ерік Ешту.

Вл. інф.

Загиблій у Польщі Іван Чорней працював і у Чехії

У селі Троїця Снятинського району Івано-Франківської області 26 червня попрощались із 36-річним Василем Чорнеєм, який працював будівельником і столярем у Великопольському воєводстві у Польщі. Тіло чоловіка 13 червня знайшов місцевий лісник у лісі, за 125 кілометрів від місця праці, де 4 місяці нелегально працював українець. При ньому не було ні документів, ні особистих речей. Польська поліція п'ять днів встановлювала особу Василя Чорнея. За даними поліції, він поскаржився на самопочуття: надихався випарів фарб та лаків. Працівники повідомили власницю фірми, та вона заборонила викликати швидку допомогу. «Тіло було в такому стані, що сказали не відкривати домовину. Бачили лише у «Фейсбуці» фотографію мертвого брата. Чому не надали першу допомогу? Це просто вбивство», – розповіла сестра померлого Дарія Чорней. Селяни допомогли родині зібрати 40

тисяч гривень, які заплатили фірмі, що привезла тіло українця додому вночі 25 червня. У чоловіка залишились троє дітей – доньки 12 і 7 років, а також 9-річний син. Після резонансу у ЗМІ почесний консул України у Познані Вітольд Горовський оголосив збірку допомоги, і за тиждень у Польщі серед 5 тисяч осіб зібрили понад півмільйона злотих для допомоги дітям загиблого заробітчанина. Василь Чорней їздив на заробітки роками відтоді, коли закрили місцевий завод, де він працював, спершу по Україні, потім працював у Чехії і востаннє поїхав у Польщу. Поліція Польщі затримала власницю фірми на 3 місяці, яка зараз перебуває у слідчому ізоляторі. Попередньо, жінку звинувачують у ненаданні допомоги неприємному чоловікові. Їй загрожує п'ятирічне ув'язнення. «Василь 8 років їздив зі мною на роботу у Крим. А восени був 3 місяці у Чехії. Він хотів дітей вчити, донька його старша – від-

Загиблій у Польщі Іван Чорней.

мінниця, хотів, щоб вона після школи далі вчилася. За кордоном, особливо у Польщі, ти ні від чого не застрахований. Значно гірше у Польщі до нас ставляться, аніж у Чехії чи Німеччині. Не порівняти навіть. Я планую їхати ось у Чехію. Не боюсь після того, що сталося із Василем», – каже односелець померлого Василь Ілюк.

Радіо «Свобода»

Електронний «Вчасний квиток» ЧД розширений і на Україну

Відновлення прямого залізничного сполучення між Чехією та Україною знову стоїть на порядку денному. Утім, якщо кілька років тому його ефективність упиралася у високі тарифи, незручні графіки і застарілі вагони, то зараз ситуація інша: з приходом конкуренції різних перевізників залізничники змагатимуться за пасажирів, пропонуватимуть йому комфорт, швидкість і дешевизну. Перший крок до цього – відкриття 9 червня сполучення між Кошицями і Мукачевом. Його унікальність у тому, що воно не потребує зміни колісних пар на станції Чоп. Також ZSSK та УЗ вдалося про знижений регіональний тариф в межах 10 євро, можливість перевезення велосипедів і курсування без зупинок, окрім тих, які зумовлені перетином кордону. Потяг двічі на день їде колією європейської ширини аж вглиб України до першого великого міста, яке планується перетворити у хаб. Сюди вже їздить ІС з Будапешта, і планується відкриття маршруту до Праги, заявив заступник директора департаменту пасажирських перевезень далекого сполучення «Укрзалізниці» Олександр Красноштан. Згодом колію шириною 1435 мм продовжать аж до залізничного вокзалу, щоб пасажирів

з внутрішньоукраїнських поїздів не були змушені долати біля 500 метрів до платформи Мукачево-Захід. Єдина, мабуть, незручність – що квитки на цей потяг, як і більшість міжнародних, треба брати у касі, над можливість придбання через інтернет наразі працює власник рухомого складу – словацька залізнична компанія. Однак чеська державна залізнична компанія «Ческе драги» провела всю необхідну технічну роботу і надала можливість купувати квитки з Чехії до Мукачева в інтернеті. «Пасажирам на західну Україну ми пропонуємо придбати «Вчасний квиток Європа», – заявив речник ЧД Петр Штяглавски. Такий квиток передбачає подорож нічними потягами «Словакія» і «Богемія» з Праги до Кошиць, де передбачена пересадка на регіональні швидкі поїзди RR 960/961 та RR 962/963. Ціна такого квитка – від 710 чеських крон, а якщо пасажир обере проїзд у спальному вагоні від Праги до Кошиць – ціна становитиме біля 1100 крон. Цей спеціальний квиток, утім, має й обмеження – його можна купити мінімум за день до поїздки, він діє тільки для конкретної особи, на конкретний потяг і конкретне місце, після придбання пасажир його не зможе обміняти на інший або здати.

Детальніше про це повідомляє сайт ЧД: www.cd.cz/typy-jizdenek/vlakem-do-evropy/ukrajina/default.htm. Зацікавлених до подорожей залізницею в Україну останнім часом все більше, оскільки на інших наземних пропускних пунктах через кордон спостерігаються чималі затримки. Приватні залізничні компанії «Періоджет» і «Лео Експрес» вже довгий час організують автобусне сполучення Кошице-Мукачево із можливою пересадкою на потяг до Праги за єдиним квитком, однак таке сполучення незручне й дає збої саме через затримки на кордоні. Тому ці компанії також задумалися їздити в Україну безпосередньо залізницею. Зокрема, «жовті потяги» можуть поїхати до Мукачева, а чорні – до Мостиськи на українсько-польському кордоні.

пор

Харита Оломоуц відправила медзасоби до Маріуполя

Вантажівку з робочим і дитячим взуттям, милицями та лікарняним обладнанням відправили 28 червня на Східну Україну працівники Оломоуцької архієпархіальної благодійної організації «Харита» (АХО). Розподілить 7-тонний вантаж на місці партнерська організація «Карітас Маріуполь», яка підтримує людей, які проживають у прифронтовій зоні та переселенців. З моравського міста поїхали стерилізатори, комбісети для операційних залів, лікарняні ліжка і тумбочки для регіональних лікарень, розповіла координаторка проектів в Україні Христина Новодворська. АХО підтримала їдальню в Маріуполі, де безкоштовно харчуються нужденні люди. «Карітас Маріуполь» допомагає й матеріально, надає й психологічну допомогу дітям, дорослим, сім'ям, які залишили домівки, певні медичні та піклувальні послуги літнім та хворим», – додала Новодворська. АХО вже тривалий час надає гуманітарну допомогу українцям. Наприклад, в 2017 році вона відправила сім десятків ліжок, матраців і тумбочок

Навантаження в Оломоуці медзасобів на схід України

у коломийську лікарню, яка стала притулком для людей, які рятуються від війни. Допомога надійшла і у но-

востворений гуртожиток, який надає притулок безхатькам.

Вл. інф.

Корупційні схеми харківських чиновників у Празі

Прагу і Харків об'єднують спільні торговельні інтереси, однак значною мірою вписані вони, як наголошує в інтерв'ю Оксані Пеленській («Радіо «Свобода») відома чеська журналістка Петра Прохазкова, в корупційні схеми. Чиновники харківської мерії та їхні родичі активно почали реєструвати фірми у Чехії. На це звернув увагу Харківський антикорупційний центр. Журналістці вдалось зібрати низку доказів, які підтверджують тіньові схеми, викриті журналістами в Україні. Вона вирішила привернути увагу до проблеми своєю публікацією у чеській пресі, а про головні висновки 5 червня поділилася з «Радіо «Свобода». Чеські «харківські» фірми, зокрема, Inter Tech Praha, співвласницею якої є донька керівника відділу транспорту мерії Харкова Аліна Чумакова і син мера Харкова Геннадія Кернеса Родіон Гайсинський, всі мають одну спільну рису: вони нічого не виробляють, нічого не створюють, але це можуть бути торговельні фірми. З ними дуже важко контактувати, вони переважно зареєстровані в будівлі з охороною. «І там, на прохідній, вам, звичайно, скажуть, що в цій будівлі ця фірма перебуває, але не дадуть вам ні номер телефону,

ні імейлову адресу, і скажуть, що якраз в цю мить там нікого з працівників немає. Гадаю, що там навіть фізично цієї канцелярії немає, що це тільки фіктивна адреса, яка потрібна для того, щоб можна було в Чеській Республіці фірму зареєструвати», – розповідає Прохазкова. Більшість осіб мають певний зв'язок з мерією Харкова, це або родичі, або знайомі родичів мера. «Вони немов би щось купують за одну ціну, потім її піднімають і пропонують харківській мерії чи якомусь маленькому комунальному підприємству, яке підпорядковане харківській мерії, а потім цей «заробіток» між собою розділять. І другий спосіб – це прибутком через Чехію виводиться до різних офшорів чи податкових раїв, і вже потім реалізується. Ці фірми існують тільки для того, щоб певні люди в Україні в державних чи комунальних органах могли заробляти більше, ніж становить їхня звичайна зарплата», – вважає журналістка. Ще в 2011 році місто Харків через одну посередницьку чеську фірму купило у Праги 10 старих трамваїв ТЗ на суму 700 тисяч крон, тобто вартість одного вагона склала на той час 30 тисяч гривень, а не 150-160, як про це заявляв

Карикатура на харківського міського голову Геннадія Кернеса.

журналістам директор Департаменту транспорту та зв'язку Харківського міськвиконкому Сергій Дульфан. Причому трамваї були вже занадто зношені, але в Харкові їхній технічний стан вважали гарним і порівняли їх із нерухомістю. Цю справу розкрили активісти. «Україна має багато проїденого в боротьбі з корупцією, з протекціонізмом, зловживаннями, і рівень цього громадського контролю в Україні набагато вищий. Я недавно зустрічалась з людьми з ProZorro, цієї програми у нас взагалі немає. Думаю, що в цьому плані ситуація в Україні дуже покращується», – каже журналістка.

рс

Фільми студії Довженка в Угерському Градішті

Від 27 липня до 3 серпня в місті Угерське Градіште відбувається 45-тий за ліком кінофестиваль «Літня фільмова школа», де представлена й українська тематика. Одразу на початку тут прочитав лекцію Станіслав Мензелевський із київської кіностудії Олександра Довженка на тему культурної революції та українського кіноавангарду 1920-1930-х років. Цього ж дня був показаний фільм 1926 року «Ордер на арешт» режисера Георгія Тасіна у музичному супроводі групи «Вагоновожаті». Цей фільм відповідає духові свого часу. Надя – віддана ідеалам революції пролетаріату. Вона ризикує втратити сина, але не видає таємниці. Але монархісти обманом та брехнею виманяють у неї цю таємницю. Фільм дає уявлення, як більшовики готували «маси» до сталін-

ських репресій. Гурт «Вагоновожаті» – колишні працівники трамвайного депо, які «випадково знайшли» у вагоні музичні інструменти і взялися грати на них. Відтоді в депо їх більше ніхто не бачив, бо вони записуються в студіях, грають на концертах і пропагують електронну екологію.

В суботу 3 серпня у рамках фестивалю продемонстрували документальну стрічку 1929 року «Навесні» роботи Михайла Кауфмана. Музичний супровід – українського композитора Олександра Кохановського. Міська симфонія маестро радянського авангарду стала однією із найвпливовіших творчих робіт в історії кінематографії. Хоча зміст стрічки – прихід весни у зв'язку із міським життям, стрічка ретельно демонструє силу кіномонтажу. Тут показаний

нині майже невідомий Київ кінця 20-х років минулого століття. Олександр Кохановський є автором музики до багатьох експериментальних театральних постановок, фільмів та перформансів. Посприяло показу українських стрічок посольство України у ЧР. Детальніше про кінофестиваль в Угерському Градішті можна дізнатися на його сторінках в інтернеті: <http://lfs.cz>.

пор

Alyona Alyona та Dakh Daughters гастролювали у Чехії

Alyona Alyona запалює кутногорську публіку

В літніх музичних фестивалях та інших подібних акціях цього року у Чехії беруть участь і українські учасники. Так, у Кутній Горі у рамках триденного огляду актуальних тенденцій на світовій музичній сцені Сгееру Теерее, який відбувся від 2009 року вже одинадцятий раз, виступила унікальна 28-річна співачка у стилі гіп-гоп та реп-зірка Alyona Alyona, або ж Олена Савраненко з Кіровоградщини. Її альбом «Пушка» спричинив справжній фурор серед сучасної молоді. Почули її і сотні чеських меломанів, яким реперка присвятила основний час на головній сцені 13 липня. Почули і оцінили: адже квитки на цю кутногорську акцію були недешевими – коштували від однієї до понад двох тисяч крон чеських. Alyona Alyona у ці дні виступила також на словацькому фестивалі «Погода» в Тренчині та у червні – у польському Кракові. Концерт відомої групи «Даха Браха», який відбувався 26 травня у празькому Акрополісі, пройшов з успіхом, тож її своєрідне театральномузичне «відгалуження» під назвою Dakh Daughters

повернулося до Чеської Республіки із виступом на відомому рок-фестивалі Colours of Ostrava. Жіночий гурт «Дах Дотерс» виступає в жанрах «фрік-кабаре» і театрального перформансу з 2012 року, один із перших виступів відбувся на «Гогольфесті» в Києві. Гурт здобув популярність влітку 2013 року завдяки відеокліпу «Rozy/Donbass», в якому поєднано 35-ий сонет Шекспіра, народні пісні й нарочито театральний пафос. Іншим популярним відео гурту стало виконання композиції «Гануся» на Майдані Незалежності під час протестів у грудні 2013 року. У листопаді 2016 було презентовано дебютний студійний альбом колективу — «IF», до якого увійшли 9 композицій. У квітні 2019 вийшов другий альбом — «Air», до якого увійшло 7 треків на авторські тексти та вірші українських поетів: Павла Тичини, Майка Йогансена, Миколи Холодного, а також переосмислення роману Льюїса Керрола «Аліса у Дивокраї».

пор

Остравські трамваї їдуть до Києва

Остравські трамваї їдутьимуть у Києві

Остравська міська громадська транспортна компанія (ДПО) виводить з експлуатації трамваї ТЗ і відправляє їх туди, де вони ще можуть послужити, зокрема в Україні. Острава переходить на модерніші машини фірми «Стадлер», тож «ДПО» проводить конкурс на двадцять трамваїв.

2 червня співробітники компанії «Еков Електрик» в Мартінові завантажили на вантажівки п'ять вагонів трамваю ТЗ. Після реконструкції їх чекає подальше використання в громадському транспорті Києва.

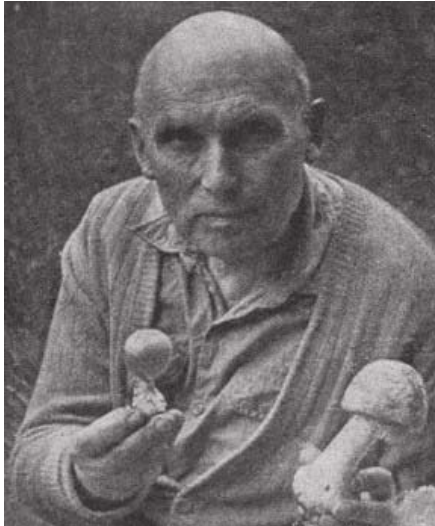
Остравські використані трамваї продаються за ціною, набагато нижчою за вартість нових, а їхній стан задовільний. Стартова ціна всього пакету – 858 тисяч крон, можна придбати й трамваї окремо. Найменша ціна – 34 тисяч кч, найбільша – 111 тисяч кч.

Zdopravy.cz

З Тернопілля до Праги... по гриби

Українець Євген Віханський (1891–1972) став у Чехії видатним мікологом

ТЕКСТ: Олександр КУЧЕРАК

Євген Віханський

Відомо, що Євген Віханський народився 8 серпня 1891 року на Тернопільщині. Початкову освіту здобув у класичній гімназії містечка Золочів, яке сьогодні знаходиться на кордоні Львівської і Тернопільської областей України. Далі вступив на юридичний факультет Львівського університету, але його студії перервала Перша світова війна. Після повернення з італійського полону продовжив навчання у Карловому Університеті в Празі. Саме там в 1925 році здобув титул доктора юридичних наук, і далі працював на керівних позиціях, був референтом з експортних питань.

В 1947 році почав відвідувати лекції Чехословацького мікологічного товариства, де його дуже зацікавила мікологія (це наука, що вивчає гриби як самостійне царство живої природи). На лекціях отримав перші знання і навички, які швидко опанував і розширював аж до виходу на пенсію в 1952 році. Відтоді весь вільний час присвятив збиранню та дослідженню грибів. Він належав до найуспішніших і найважливіших грибників. Спочатку знахідки досліджував за участю кращих спеціалістів товариства. А вже з 1956 року працював самостійно і опублікував багато наукових праць. На загальних зборах 2-го червня 1969 року в будові ботанічної кафедри Карлового Університету (Ботанічка заграда, Прага 2) йому було присвоєно титул почесного члена Чехословацького наукового товариства мікології. Євген Віханський помер 8 червня 1972 року,

його тіло було спалене в Стражницькому крематорії міста Праги.

Зі спогадів його товариша Альберта Пілата можна дізнатися, що «пан Євген в Інституті мікології здобув славу не втомного грибаря і популяризатора науки. До останньої хвилини був активним працівником, а завдяки своїй збиральній і популяризаторській активності зробив великий внесок у розвиток чехословацької мікології. Така діяльність була для нього не лише втіхою, але і розрадою від мирських суєт. Євген був ентузіастом, який не шкодував зусиль для розвитку улюбленої справи. Дуже самовіддано і з охотою постачав грибний матеріал для лекцій і виставок. Збирав гриби як для власних досліджень, так і для інших дослідників, чим підтримував працю нашого товариства протягом багатьох років».

Улюбленим місцем прогулянок Віханського були сади Кінського в Празі, пейзажний парк на схилах Петржінського пагорбу, де знаходиться так звана Голодна стіна. В грибний сезон він навідувався туди щодня, адже проживав поруч на Сміхові. Багато знайдених там рідкісних грибів Віханський описав і зобразив у своїх працях. Напевно, у парку Кінського він знав досконало кожен квадратний метр, і протягом 12-ти років знайшов тут понад 600 видів вищих грибів. Зазвичай, приносив свій матеріал до Національного музею в найкращому стані, і це дозволяло йому зробити чудові фотографії, всі вони зберігаються в фотоархіві мікологічного товариства. Багато знімків були опубліковані, а найкращі зразки грибів (понад 300) були законсервовані для виставок. Інші зібрані матеріали, понад 500 експонатів, були засушені і ввійшли до колекції гербарію мікологічного відділу Національного музею в Празі. Окрім Кінського парку, Віханський збирав гриби і в інших локаціях Праги та її околицях, куди ходив сам або ж як ведучий недільної екскурсії Чехословацького наукового товариства мікології. Головним чином, він цікавився грибами печерицями Agaricales і болевими Boletaceae, а ще міксоміцетами Mucormycetes. Загалом опублікував 11 статей в журналі «Чеська мікологія» і був автором ряду праць в улюбленому «Часописі чеських грибарів», а також друкувався у «Збірнику Національного музею». Йому вдалося знайти види грибів, про які не було відомо раніше, і сьо-

Могила міколога, відновлена за допомогою УІЧР

годні ім'я першовідкривача Віханського носять печериця (*Lepiota wichanskyi* 1953) та білий гриб (*Boletus wichanskyi* 1993, рідкісний вид знайдений у Високих Татрах в 1962-1963-х роках).

Д-р Євген Віханський був почесним членом Чехословацького наукового товариства мікології і Чехословацького мікологічного товариства, де виконував багато корисної праці: читав лекції по понеділках та проводив численні екскурсії для громадськості. Він належав до найактивніших членів обох товариств. Весь матеріал, зібраний паном Євгеном, знаходиться у Національному музеї в Празі і є доступним для всіх сьогоднішніх і прийдешніх поколінь мікологів, які з вдячністю будуть його згадувати. Із діяльністю вченого можна ознайомитися, наприклад, у таких працях: Mirko Svrček: Dr. Evžen Wichanský sedmdesátníkem. Česká mykologie 1961, 15(4), 253-254; J. Svrčková: Zpráva o čtrnáctém valném shromáždění Československé vědecké společnosti pro mykologii. Česká mykologie 1970, 24(2), 116-117; Albert Pilát: Za doktorem Evženem Wichanským. Česká mykologie 1972, 26(4), 242-243; Mirko Svrček: Dr. Evžen Wichanský osmdesátníkem. Česká mykologie 1971, 25(4), 230.

Наразі дослідження особистості д-ра Євгена Віханського, його творчого здобутку та значення для світової мікології тривають. А тому звертаюся до читачів: можливо, хтось володіє додатковими відомостями і бажає доповнити історію Євгена Віханського? Тоді ласкаво запрошуємо Вас написати листа за адресою oleksandr.kucherak@uochb.cas.cz або в редакцію журналу «Пороги».

Автор є працівником Кафедри органічної хімії

Факультету природничих наук Карлового Університету в Празі

Чому Сссссанич – не мій президент!

Старі прийоми і оточення зомбі з минулого у молодого лідера, який виявляється далеко не Голобородьком

ТЕКСТ: Едуард ЛИТВИНЕНКО

Автор є ветераном Збройних Сил України

В одному зі своїх гумористичних номерів 2010 року Зеленський із компанією «братів Цицько» зіграв маестро, який може грати «без рук» – тобто своїм пенісом. Глядачі 95 кварталу чомусь вважали, що це смішно.

Дії нового президента навіть у його прихильників викликають все менше ейфорії. Все більше – питань. Здивовані фанати вчителя Голобородька, котрий проживає в простій хатині в 95-му кварталі, на укуси «порохоботів» все частіше огризуються: «Дайте йому час! За такий короткий термін що можна змінити? Йому потрібен час, час, час!!!»

Та пташку видно по польоту, дитину – за першими кроками, політика – за першими рішеннями. «Він – не політик», – виправдовуються прихильники Зеленського!

Мій перший комбат – мудра людина – якось вчив нас, молодих курсантів, науці перемагати. А оскільки армія була не тільки школою мужності, а й школою майстерності, я з юнацьких років запам'ятав комбатівську пораду: «Не бери на груди ту штангу, яку ти не підіймеш!». У конкретному випадку щодо ЗЕ! – нічого було лізти на трон!

«У нього розумна і одночасно молода команда!» – знову летить від ЗЕ-фанів.

Хто вам таке сказав? Подивіться на останні призначення старих-нових облич а-ля Леонід Данилович Кучма, який вигодував Януковича, посадив його спочатку в прем'єрське, а потім в президентське крісло.

У вас нові обличчя і нові призначення огиди не викликають? А оточення ЗЕ у вигляді старих друзів? Ні? Все нормально?

Я не нагадуватиму про бруд з боку Зеленського під час передвиборної кампанії, починаючи від аналізів. Якщо ти лідер, особистість – будь вище бруду. І щось я не бачив судових позовів за висловлювання про міцну дружбу квартального кандидата з дідусем Беньою із Дніпра (Ігорем Коломойським – РЕД.), виділення ним фінансової допомоги, юридичних радників, особистих охоронців і транспорту під час передвиборної кампанії.

Я розумію, що маленький Вовчик довго жив з батьками в Монголії. Але з другого класу школи і до сьогодні (а це більше 30 років!), проживаючи в Україні, будучи публічною особою, нікуди не виїжджаючи на довгий час і тривалі гастролі – вивчити рідну державну мову на рівні просунутого користувача можна було ж? Якщо ти збираєшся йти у владу?

В інтерв'ю дружина нинішнього президента навіть розповідає про те, що йому шукають вчителя-репетитора, а Володимир Олександрович ну так старається, аж пітніє... Я як президент (бо за вашими передвиборчими гаслами – ми всі президенти) президента питаю – ви що, суахілі вивчаєте або гуанчжоуський діалект китайської мови? За тридцять років не вивчити рідну мову?! Мені здається, проблема в іншому. Всі публічні виступи Зеленського, його балакуна Разумкова, який принципово розмовляє мовою країни, з якою ми воюємо, зацілованого «лисого» друга Кошового, всі їхні ідеї про ревізію За-

кону про мову говорять про одне – публічна українська мова для них – як хресне знамення для чортів. Плющить їх і корчить від цього...

Я не знаю, наскільки успішно навчався Олександрович за фахом «правознавство» в Криворізькому економічному інституті аж цілих п'ять (!) років – з 1995 по 2000 роки, але у мене дике переконання в тому, що його аудиторія частенько була порожнісінькою, а сам він з мовчазної згоди ректорів-професорів колесив просторами СНД, виконуючи соло і іскрячи жартами в складі команди КВК «Запоріжжя – Кривий Ріг – Транзит», і знання правових основ майбутнього правознавця хвилювали менше всього...

Чому я так думаю? Бо навіть читаючи в поїзді на верхній полиці юридичний словник, можна вичитати те, що якщо ти, кандидат в президенти, показуєш заповнений виборчий бюлетень журналістам – це порушення закону! Якщо ти розпускаєш Верховну Раду, ґрунтуючись на даних соціологічного дослідження про 4% довіри до цього державного інституту – це порушення закону! Якщо ти своїм вольовим суб'єктивним рішенням вносиш зміну до Указу про позбавлення громадянства свого друга Міхо (Михеїла Саакашвілі – РЕД.) – це порушення закону! І таких порушень у президента-правознавця набралось вже під два десятки!

А хто ще зовсім недавно на всю країну хрипко клявся, що якщо він хоча б один раз порушить закон – він піде?! Якщо ти – мужчина, то ще з юнацьких років тебе вчать батьки, педагоги, батьки, командири в армії: зібрався в люди – повинен бути поголений, випрасуваний, гарний як рояль (про рояль – це ще до Зе була приказка!), елегантний, як лорд. Я не знаю, як представникам слабкої статі, але мене, чесне слово, не приваблює на міжнародних та іміджевих протокольних зустрічах сифонопо-

дібний неголений блакитносорочечник із засуканими рукавами. Якщо ти – трудяга, то люди зрозуміють висновок про це за зовсім іншими ознаками.

І юристи, і дипломати знають, що розстебнутий гудзик, колір костюма, краватки або сорочки під час серйозних зустрічей означають дуже багато, і слухать для іншої переговорної сторони невисловлені знаки: поваги, презирства або багаторічного кварталного пофігізму.

Англійський принц Гаррі (сам в минулому – не штабний офіцер) стає на коліна перед англійським ветераном війни в Афганістані, котрий сидить в інвалідному візку. І йому в голіву не приходило, на відміну від ЗЕ-головнокомандуючого, чотири рази косити від служби в воюючій державі. Але ж бабуся-королева навіть не намагалася внучка «відмазати»!

Ага, Зеленський же – талановитий артист, якому на передову не можна, без якого українське мистецтво загнеться і загине, а ми втрачимо непоправно. Та хочу нагадати ім'я. Сліпак Василь Ярославович, позивний «Міф». Український оперний співак світового рівня. Співав у Карнегі-холі і соборі Паризької Богоматері, Ванкувер Айр Плейс і Домському соборі, в кращих концертних залах Ватикану та Італії, Швейцарії та Австрії. Загинув на Донбасі. Герой України (посмертно). Чемпіони світу і Європи, успішні менеджери і вчені, вчорашні лейтенанти і студенти, водії і будівельники, вчителі і бухгалтері – вони не боялися, йшли у важкі для країни часи в армію, не обов'язково навіть на фронт, але були готовими їхати боронити країну, і багато хто з них добровільно поїхав у найгарячіші точки, був поранений чи навіть загинув на цій проклятій війні.

Ще приклад. Мені дуже неприємно, коли мого президента, навіть за якого я не голосував, тріпає за пухку щічку Жан-Клод. Навіть якщо він не Ван Дамм, а всього лише Юнкер, голова Європейської комісії.

Адже дипломатичний протокол прописаний в Віденських конвенціях! Тому і показує поважуючий себе дипломат жєстами і деталями одягу: ЗЕ, ти – дитя! І ми тебе розведемо, як лоха!

Привіт вашій протокольній службі, і подякуйте їй за репутаційні та іміджеві втрати, які несе моя країна, завдяки неголеному і поганому вихованому президентові.

Якщо ти чотири рази косив від мобілізації, то будь готовий до того, що справжні офіцери тобі не віддаватимуть військове вітання. Якщо з десяток років твоєї клоунської кар'єри ти жартував про Україну нижче пояса – то йти в політику слизькому паяцу якось недобре,

брудно і аморально.

Не можна спочатку виступати в якості клоуна в лазні перед п'яним Януковичем і Медведєвим, а вже завтра стати на барикади Майдану.

Якщо твої діти не сиділи в окопах на передовій, то кричати про те, що треба просто припинити стріляти – це аморально.

Якщо твій прес-секретар розповідає всьому світу про те, що українські воїни стріляють у дитячі садки і школи – а ти, замість того, щоб дати їй стусана під зад, незважаючи на те, що вона дівчина, і далі тримаєш її – це аморально щодо воїнів української армії, від якої ти успішно закосив.

Якщо твій кращий друг, Боря Шефір (рідний брат твого першого помічника!), заявляє про те, що з Путіним можна домовитися, що війну затіяли, щоб підзаробити, а закон про мову потрібно скасувати – і ти не летиш до нього додому президентським кортежем, щоб набити йому його сиду мордюку і не викидаєш його брата з кабінету, і не пояснюєш наступного дня країні: вибачте, ми вже не друзі, вони вже під слідством за заклики до сепаратизму і підриву основ держави – а замість цього невиразно бурмочеш про те, що він мав на увазі, – значить ти такий самий, як і вони!

Якщо ти саджаєш в СБУшне крісло свого квартално-криворізького друга (а як же «немає кумівства»?), котрий став лейтенантом протягом тижня, а до цього цей 45-річний жлоб так само успішно, як і нинішній Верховний головнокомандувач, косив від окопів на Сході – то це аморально!

Якщо ти допускаєш балотуватися в свою партію учасника розгону Євромайдану СБУшника Віталія Криворучка, колишнього заступника міністра оборони Юрія Гусєва, обвинуваченого в крадіжці 130 мільйонів на бензині для воюючої армії і «розчиненні в повітрі» мільярда гривень для будівництва житла для військових, який провалив усі тести при призначенні на посаду обласного прокурора, прокурора Дніпровської обласної прокуратури Владлена Неклюдова, але який успішно виконує соло трьома мовами і записує кліпи про себе, красивого, коли в «Слуги народу» балотується тамада і ведучий весіль Сергій Щербина – це вершина абсурду або тільки верхівка айсберга, який ми не бачимо?

Якщо ти, президент, називаєш український парламент свинарником (незалежно від порядності і корупційної чистоти депутатів – це єдиний законодавчий орган держави!) – це ганьба для будь-якого президента будь-якої країни!

Коли в країну потяглися косяки регі-

Мова їх не нагодує, на от нібито «народна» шаурма – так. Зніmemo квоти, домовимось із Путіним «посередині» – ось ціна пропонованого ними «миру». Тільки Путіну треба все і без усіляких домовленостей, повна капітуляція. Й «Зеленського» цього не розуміють. Або дуже добре розуміють.

оналів, які ще недавно ховалися від правосуддя, коли Беня з посмішкою повертається в Дніпро, потираючи ручки у передчутті кирдика, який він нам тут влаштує.

Коли кілька місяців невідгамселений Шуфрич разом зі своєю колорадською братвою «гепа і допа» (Геннадій Кернес і Михайло Добкін, одіозні харківські проросійські діячі – РЕД.) і компанія лізуть до Верховної Ради разом із Нелею Штепою, яка топила за «свабодний Дамбасс».

Коли ще місяця немає, як у нас новий президент, а золотовалютні резерви раптово стали танути... Коли російський істеблшмент раптово прокинувся і заговорив про бахання почати з нами розмову нібито з чистого аркуша. Коли наш Верховний Головнокомандувач воюючої країни в одну мить відправляє у відставку Міністра оборони, начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил і главу СБУ... ЗЕлені шанувальники! Я не сприймаю аргумент «а ось Ваш Порох...» Я кажу про сьогоднішні конкретні дії нинішнього президента, а не порівнюю, як вчора було крутіше...

Олександровичу, мені п'ятдесят років! Я ціную кожен день, який проводжу з батьками, сім'єю, дітьми та онуками! Я скидаю шапку перед друзями, котрі вижили на цій війні, котрі захищають країну на самому передку, куди тобі в твоїй блакитній сорочці просто не рекомендується сунутися. Шаную кожен день мого життя в моїй країні.

І я не хочу чекати п'ять років, поки ти навчишся, награвешся, нацарюєшся, накоїш хрінювину, щоб потім ми і наші діти виправляли твої персональні і командні косяки – потом, кров'ю, життями!

Я не хочу, щоб долею моєї країни, моїх близьких і рідних грав, наче членом на роялі, безграмотний кварталний аморальний непорядний гопник.

Реванш і вибори-2019

Мета проросійських сил – знищити Україну

ТЕКСТ: Петро ІВАНИШИН

Володимир Зеленський зі своїм бізнес-партнером Борисом Шефром, який чекає від президента скасування закону про функціонування української мови як державної, назвав Путіна «не маньяком» і «розумною людиною», сподівається, що російський ринок скоро знову відкриють для української телепродукції.

У переддень позачергових виборів до Верховної Ради усе частіше лунають перестороги мислячих людей перед можливим реваншем проросійських, путінських сил. Це справді реальна загроза українській державності та незалежності з боку прислужників агресора та окупанта.

Насамперед цю загрозу пов'язують із двома політичними партіями – «Опозиційною платформою» кума Путіна олігарха Віктора Медведчука (колишнього лідера сумнозвісної у кучмівські часи партії СДПУ(о)) та «Опозиційного блоку» олігарха Ріната Ахметова (одного з основних спонсорів Партії регіонів). Володіючи багатьма інформаційними ресурсами (передусім потужними телеканалами 112, Ньюсван, ЗІК, Наш, Україна, Інтер та ін.), ці політичні сили, із незрозумілих причин не покарані за свою антиукраїнську діяльність владою Порошенка, активно впливають на свідомість передусім москвофільськи налаштованих громадян України на Півдні та Сході. Їхні повідомлення максимально просто і водночас максимально фальшиві: ми – команди професіоналів, мовляв, принесемо мир, стабільність і добробут Україні, помиримося з Росією і зупинимо втручання влади у мовно-культурні та релігійні справи громадян.

Насправді ці повідомлення розраховані на примітивно мислячого, змученого

війною і розчарованого корупційними скандалами виборця, котрого політологи окреслюють як «малороса», «совка» чи «ватника» (російськомовні патріоти України їх не підтримують). Фінансовані Москвою та проросійськими олігархами політики насправді є в «опозиції» не до влади, а до української ідеї, до української культури, до української України.

Їм не потрібна по-справжньому незалежна українська держава. Їх ідеал – Україна як російська колонія. Тому вони активно виступають за фактично капітуляцію перед Москвою (забути про Крим, дати автономію Донбасу), двомовність (офіційний статус російської мови), за подальше існування російської церкви у вигляді УПЦ МП, за відновлення повноформатних зв'язків із Росією та СНГ, виступають проти законів про державний статус української мови, проти декомунізації, проти створення Православної церкви України, проти відновлення історичної пам'яті та відродження українства та ін. Так звані «опозиціонери» ідеться, фактично, про повне відновлення проросійської політики в душі вигнаного повсталим народом президента Януковича і знищення українського духу, духу української нації на українській землі.

Представники цих політичних сил вже мали можливість керувати в Україні, але їхню владу охарактеризували як антинародну, антидемократичну та антинаціональну. Прірва між владою і народом, ненависть суспільства до влади відкриває шлях до керівництва різним пройдисвітам, які на критиці влади і шляхом підкупу легко завойовують довіря оgrabованого й озлобленого народу. Така зміна влади – не на краєцях, а на інших, «наших» – розчаровує людей у політиці, і вони віддають її на відкуп шахраям, а то й відвертим ворогам українського народу.

І «Опозиційна платформа», й «Опозиційний блок» – це і є ті «відверті вороги українського народу», котрі мають шанс прорватися у новий парламент. Однак не забуваймо і про солодкоголосих обі-

цельників-пройдисвітів – «шахраїв». На жаль, далеко не всі помічають, цілком можливо, шахрайський і водночас проросійський характер деяких так званих нових політичних сил. Найбільш впливовою з яких є партія президента Володимира Зеленського «Слуга народу». Звичайно, ця політична сила не має власне політичної історії. І наївні люди вважають, що варто дати цій політсилі шанс, що вони ще нічого не вміють, але можуть всього навчитись і подібне. Однак у політиці ніхто не відмінює оцінок основних ідей партії, а також євангельського підходу до пізнання будь-якої діяльності будь-якої людини чи суспільного руху: «За плодами їхніми пізнаєте їх».

Якщо уважно поглянути трохи далі за привабливий фасад із переважно молодих облич, популістських і пустопорожніх обіцянок і деяких справді корисних пропозицій, яких чомусь дуже мало (наприклад, щодо «механізму відкликання депутатів, які втратили довіру виборців»), то можна побачити й основні ідеї «слуг народу», і навіть окремі «плоди» (тобто результати попередньої діяльності окремих представників партії).

Якщо «Слуга народу» партія, як пише в програмі, «порядних людей, які служитимуть Україні», чому тоді лідери «слуг» роблять дивні, як для чесних патріотів, що прагнуть змін, речі? Наприклад, часто принципово спілкуються виключно російською мовою (як голова партії Д. Разумков, колишній член Партії регіонів), вчать українську мову тільки під час виборів (як президент В. Зеленський), виступають за фактичну двомовність через надання російській статусу регіональної на Донбасі, в Харкові, Одесі (як голова Офісу президента А. Богдан), хваляться дружбою із колишніми впливовими регіоналами (наприклад, одіозним юристом Януковича Андрієм Портновим), звинувачують українських військових в обстрілах «мирних громадян» (як прес-секретар президента Ю. Мендель), пропонують якісь незрозумілі референдуми щодо при-

ВЛАДУ ЗАХОПИВ ВОРОГ

Помилковий діагноз веде до смерті пацієнта

ТЕКСТ: Іван СИМОЧКІН

Дмитрій Разумков, колишній регіонал і перший номер «Слуги народу», ніколи не розмовляв українською мовою і принципово користується російською.

мирення з Росією, майже всі лідери «слуг» мають тісні зв'язки із олігархом Ігорем Коломойським, для якого на Сході країни немає російської агресії, а є «громадянський конфлікт» та ін.? Все це сумні ознаки якоїсь прихованої антиукраїнської налаштованості. Тривожать й інші речі, пов'язані безпосередньо із новим главою держави. Скажімо, запрограмовані бездієвність та популізм президентської та парламентської кампаній, явне порушення закону із призначенням люстрованого представника команди уряду Азарова Андрія Богдана на посаду керівника Офісу (адміністрації) президента, активне утвердження авторами та акторами «кварталівських» шоу образів та ідей «руського міра», часто українофобських, перебування Зеленського на посаді генерального директора одного із найбільш проросійських каналів «Інтер» (у 2011-2012 рр.) та ін.? Тож не випадково, мабуть, що новий президент, як свідчать його виступи у ЗМІ, ніяк не позбудеться притаманних саме малоросійським індивідам претензій до українських мовних квот, думок про корисність російськомовного телебачення або дивовижного переконання в тому, що, мовляв, такі герої як Тарас Шевченко чи Степан Бандера не об'єднують Україну... Сумно і прикро за таку позицію лідера «порядних» і «патріотичних». Бо вона інколи виразно, інколи приховано, але проросійська. І працює не на українську ідею, а, як не крути, на імперську ідею московського окупанта. Тож, вибираючи політичну силу чи мажоритарного кандидата, виборцю варто орієнтуватися на націоцентричні, державницькі сили, здатні протистояти явним та прихованим ворогам України. Особливо це стосується кандидатів-мажоритарників. Оскільки тут легше прослідкувати, яку кожен кандидат має політичну історію, світогляд та базові цінності, наскільки наближений до національної ідеї, чи має і який досвід політичної роботи, зокрема у Верховній Раді, як, якщо був у парламенті, протистояв злочинному режиму Януковича, як і яку участь брав у повстанні проти проросійської влади під час Зимового Майдану 2013-14 рр., зрештою, як і в чому проявив себе після перемоги повсталого народу, що робив для розбудови української держави, чи не скомпрометував себе сумнівною політичною діяльністю, корупцією, байдужістю до воєнних чи громадських справ? Все це може допомогти зробити не лише правильний вибір, але й не допустити реального промосковського реваншу – перемоги проросійських політичних сил і окремих кандидатів.

Постійно зустрічаю коментарі на адресу балакучих голів із команди «Зеленського» – «які дебіли», «який тупий», «безмозкі, що ж вони творять?» і так далі. Дуже погано, що люди не розуміють, із чим вони зіткнулися. Версія, ніби до влади прийшли некомпетентні дурники, «маври з гранатами», які не розуміють, що роблять – ця версія не коштує й ламаного гроша. Треба нарешті відкрити очі і чітко усвідомити – виконавчу гілку влади в Україні шляхом масового обдурення виборців захопив ворог. Не дурники, не клоуни, не дебіли, а ворог. І свої цілі вони знають прекрасно, і з керівного центру цієї масштабної диверсії виконавцям регулярно спускають вказівки, коректують дії, розписують плани. Мета виконавців – всього цього завербованого жадібного продажного зборища манкуртів – казково збагатитися на грабежі України та надзвичайних гонорарах від замовника. Мета ж організаторів цього перевороту – знищити Україну. Не просто дрібно напаскудити, не просто десь щось урвати, а зруйнувати країну, знищити економіку, посварити і відвернути від західних союзників, скинути в хаос і далі – повністю поневолити. Зе-Реванш, це не просто Зе-Реванш.

Це підсумок багаторічної масштабної і добре організованої спецоперації Кремля зі знищення України зсередини, якщо вже кавалерійським наскоком ззовні їм це не вдалося в 2014 році. Тоді нарвалися на Пороха (Петра Порошенка – РЕД.), його команду і всіх тих самовідданих патріотів, хто зумів зупинити і облати плани окупантів. І з тієї ж секунди Кремль почав копати зсередини. «Третій майдан», «бариги-бариги», «сексот-авантюрист Міхо», скупка гордонів й бутусовичів і вбодування її в Мінпропаганди Кремля. І під кінець – задіяння Коломойського з його бажанням пограбувати Україну, і операція реЗедент. Ворог увійшов до Києва. Часу у них мало, вони діятимуть дуже швидко – руйнуючи і знищуючи все, до чого зможуть дотягнутися, попутно продовжуючи задурманювати 73% оwoчів, щоб ті ще й дякували. Все та ж тактика – зеленські чоловічки прикриватимуться жінками і дітьми, яким вони задрипали мозок ненавистю до Порошенка. Це війна, і вона розгорається не на жарт. І якщо її не зупинити, Україна буде знищена. Тож про «блзнів» забудьте, нічого смішного немає вже давно.

Профiт має бути вторинним

Коли Україна потрапить до ЄС та НАТО: в 2025, 2035 чи ніколи?

ТЕКСТ: ЯН ЧАРНЕЦЬКИЙ

Лідер однієї з партій, що рушила на дострокові парламентські вибори, обіцяє Україні повноцінне членство в ЄС та НАТО вже в 2025 році. Міністр зовнішніх справ, який зараз перебуває у фактичній відставці, дещо корегує строк – до 2035 року Україна гарантовано стане частиною загальноєвропейського дому.

Українські політтехнологи кажуть, що ми рухаємось до західної демократії в усіх сенсах. Та сучасна ситуація з наявністю кількох мільйонів громадян України – заробітчан, змушених працювати в європейських країнах, вимагає короткого «лікнепу» про спільну західну Європу.

Спочатку Європа об'єдналась навколо споріднених цивілізаційних цінностей. І лише потім з'явилися спільні: митний простір, спільний ринок, «безвізовий Шенген», валюта... Навіть про спільну армію дискусії йдуть. І хоча деякі європейські держави не вступають до НАТО або не відмовляються від власної національної грошової одиниці, базові європейські моральні засади для них є святими, первинними. Профiт – вторинний. Хтось називає зазначені моральні закони цінностями християнського світу, хтось мовить про загальнолюдські базові правила, без котрих людство приречене на вимирання. Можна сперечатись про назви, але наявність об'єднавчих саме моральних аксіом в спільній Європі ніхто не може спростувати.

Цивілізаційний фундамент загального європейського дому націй складається з трьох головних культур: праці, освіти, права. Звісно є й інші закони, що можна віднести до факультативних. Але саме ці принципи успішного людського життя є спільними для всіх країн західного світу, а не лише європейців.

1. Що означає західний **культ праці**?

Будь-яке законне заробляння коштів є почесною формою проведення життя.

Той, у кого є постійна робота, не голодує, не плаче від неспроможності оплатити комунальні послуги. Йому на базові життєві потреби завжди вистачає заробітку. В собівартості продукції європейських виробників будь-якого товару заробітна плата найманих працівників складає 30-40% (в Україні – до 15%). Якщо хочеш комфортнішого, більш заможного життя, мусиш більше та ефективніше працювати. Це єдина умова успіху, зрозуміла європейцю від дитинства. Багатства європейських мільярдерів є наслідком наполегливої праці 3-7 поколінь їхніх батьків, дідусів-прабабусь. В західному світі багатієм може також бути нобелівський лауреат, геніальний винахідник. Тобто особа, яка багато працює над собою, та задля суспільства продукує ідеї, що покращують життя людства.

Європейські лідери зазвичай пересуваються за допомогою громадського транспорту. І мешкають їхні прем'єри з канцлерами в квартирах чи будинках, які коштують в десятків разів менше, ніж палац будь-якого українського «начальника» середнього рівня з митниці, податкової, поліції, прокуратури, адміністрації чи міністерства. Впливовий посадовець в Україні також багато працює... з «відкатами», «дерібанами», «проплатами», «мутками», «непанятками», «рiшаловом». Не знаю, як цей неоптiб перекласти англійською або іншою європейською мовою. Окрім росіян, ця корупційна термінологія є незрозумілою європейцям. До речі, і «скоробагатько» є українським словом, котре буквально не перекладається на жодну з найбільш поширених європейських мов.

2. Західний **культ освіти**, знань є не відомим в сучасній Україні, як і культ праці. Не може в Європі університетський професор, PhD, отримувати за власну роботу вдвічі/втричі менше, ніж манікюрниця з початковою «освітою» плюс двомісячні курси в найближчій перукарні. В Європі серед безробітних, навіть в кризові часи, кількість осіб з вищою освітою ніколи не перевищує 10%. В Україні цей показник сягає 40%. Водночас серед українських міських голів, депутатів, міністрів є особи без вищої освіти взагалі або з підробленими дипломами. Про фальшивки знає вся країна. Але хто ж в Україні притягне до відповідальності високопосадовця, ко-

трий купив диплом про заочне набуття випускником вечірньої школи кваліфікації магістр права протягом одного року? З українських академіків, докторів юридичних наук – парламентарів (котрі захистили дисертації в Україні, не володіючи українською мовою), не воліється насміхатись. «Болонський процес», кажете? Насправді все не просто сумно, а трагічно. В державі, де такі поняття, як правосвідомість, незалежність судової влади, рівність усіх перед законом, невідворотність покарання, належать до галузі фантастики.

3. Наразі об'єднана Європа є територією, де панує **культ права**, закону, як найвищої форми справедливості. Європейців неможливо уявити поза рівністю усіх перед судом, презумпцією невинуватості (і не лише в кримінальному судочинстві). Водночас щодо осіб, уповноважених на виконання функцій держави чи місцевого самоврядування, на відміну від інших, поширюється презумпція винуватості. З якою вони добровільно погоджуються, вирушаючи служити народові. Вислів «слуга народу» в Європі не може бути клоунським штампом. Натомість в Україні відповідні статті Конституції України про рівність, зaborону привілеїв та дискримінації тощо (№ 21, 24) або пряму дію конституційних гарантій (ст. 8) не працюють, як й усі інші конституційні декорації.

Українська боротьба з корупцією є синонімом створення численних антикорупційних органів для чиновників із захмарними зарплатами. Спеціальна, військова та звичайна прокуратури, поліція, суди, національне антикорупційне бюро і тому подібні установи витрачають на боротьбу з корупцією у п'ять разів більше коштів, ніж повертають до бюджету. Жодного топ-корупціонера не засуджено. Нечувана для європейців ефективність. В Європі чиновниця вирушає у відставку, якщо купила шоколадку з бюджетних коштів. Гроші вона, звісно, потім повернула.

Україна або перейматиме успішний західноєвропейський досвід державотворення, або проект «незалежна українська держава» чергового разу закінчиться ліквідацією. Якогось третього, особливого шляху просто не існує. Чи усвідомлюють це керівники України? І чи усвідомлюють це громадяни, які дозволяють так керувати?

Папу Римського закликали ще раз підтримати Україну

Світовий Конгрес Українців (СКУ) закликав Святішого Папу Римського Франциска ще раз підтвердити свою підтримку щодо територіальної цілісності України та фундаментальних людських прав її народу. Папа зустрівся із президентом РФ Владіміром Путіним 4 липня у Ватикані. «Гуманітарна криза була спричинена війною РФ проти України», – нагадав СКУ, і від імені українців у всьому світі висловив вдячність за заклик Його Святості до міжнародного співтовариства надати підтримку та допомоги у відновленні постраждалих від війни регіонів України. Війна, однак, триває, і Російська Федерація продовжує порушувати міжнародне та гуманітарне законодавство.

СКУ звернувся до Його Святості з проханням донести до російського лідера наслідки гібридної агресії проти України, включно з глибокими стражданнями українського народу, а також вимогу СКУ та його мережі в 62 країнах, щоб РФ припинила свою агресію. СКУ закликав Його Святість підтримати вимоги, щоб РФ беззастережно звільнила заарештованих українських моряків, повернула українські кораблі, які були захоплені, та гарантувала безпечне пересування для всіх суден через Керченську протоку відповідно

Папа Римський Франциск поблагословив українських воїнів-паломників до Лурду, травень 2016 року

до міжнародного права. «Тривалого миру в Україні, зокрема на окупованих територіях Криму і Донбасу, неможливо досягнути без повернення Україні Криму та виведення всіх російських гібридних сил зі сходу України, – заявив Віцепрезидент СКУ і голова Комісії СКУ з релігійних питань Стефан Романів. – Ми закликаємо

Святішого Папу Римського Франциска підтримати відновлення територіальної цілісності України, людські права і благополуччя людей, які постраждали від цієї війни, передавши Президенту Владіміру Путіну глибоке занепокоєння з боку СКУ, української та міжнародної спільноти».

Вл. інф.

СКУ та МОМ залучатимуть інвестиції діаспори в Україну

Світовий конгрес українців (СКУ) і Міжнародна організація з міграції (МОМ) домовилися про співпрацю над проектом щодо сприяння інвестуванню діаспори в Україну. «Представництво СКУ в Україні взяло активну участь в офіційній зустрічі з Міжнародною організацією з міграції (МОМ), на якій було презентовано початок реалізації проекту «Сприяння інвестуванню мігрантів і діаспори в Україну». Метою цього проекту є підтримка зусиль уряду України щодо посилення економічного розвитку шляхом залучення українських трудових мігрантів та членів діаспори до інвестування в український бізнес», – йдеться у дописі.

Зазначається, що «керівництво проекту домовилось про подальшу співпрацю над проектом разом з СКУ». Директор представництва СКУ в Україні Сергій Касянчук подякував за ініціативу та наголосив на необхідності вдосконалення законодавчої бази, включення в проект органів місцевого самоврядування, врахування соціальних аспектів – розвитку бізнесу для ветеранів, внутрішньо

переміщених осіб, людей з особливими потребами та врахування потреб відновлення східних регіонів України. Як зазначається на сайті МОМ, новий проект допомагає уряду України підвищувати економічний розвиток, спрямовуючи інвестиції українських трудових мігрантів та діаспори в місцеві підприємства. Згідно з попередньою оцінкою МОМ, 21% українських трудових мігрантів були б не проти інвестувати кошти, зароблені за кордоном, і більшість з них хотіли б організувати бізнес у своєму рідному місті або селі.

У рамках нового проекту, який реалізується в партнерстві з компанією PricewaterhouseCoopers, МОМ розробить рекомендації щодо політики та план дій для залучення інвестицій мігрантів в Україну. Будуть визначені найкращі інвестиційні механізми для українських мігрантів та діаспори. Проект, що сприяє залученню інвестицій мігрантів та діаспори в Україну, фінансується Фондом розвитку МОМ. Фонд покликає сприяти включенню політики та практики управління міграцією дер-

жав — членів МОМ до їхніх загальних стратегій національного розвитку. Українські мігранти є найбільшими зовнішніми вкладниками в економіку країни: у 2018 році вони перерахували грошових переказів на 11 млрд доларів США. За даними Національного банку України (НБУ), загальна сума переказів становить понад 8% від ВВП. За даними дослідження Центру економічних стратегій, у 2017 році близько 4 млн українців працювали за кордоном, переважно в Польщі (40%), Російській Федерації (25%) та Італії (11%).

Вл. інф.

РОЗДУМИ ЗАРОБІТЧАНИНА

Моя праця в Польщі з біометричним паспортом...

ТЕКСТ: Микола ГОРБАТЮК

Зима 2018. Пенсія мінімальна – 50\$, якщо по курсу. Спробуй виживи... Все і вся припорошене снігом. Нудно без роботи. Побачив оголошення: «Підприємство набирає працівників. Зарплата 350-450 грн/день». Зателефонував й запитав: «Пенсіонера візьмете?» У відповідь пролунало: «Хіба що сторожем». Вихід був єдиним – знайти роботу у Польщі. Біометричний паспорт вже є...

Оголошення про це висять на кожному стовпі. Та я їм не вірив – вже двічі надурили. Зателефонував приятелю, у котрого дочка працює в Польщі наших. Та знає мене, отож не надурить – надіявся. Ольга повідомила, що є для мене робота у супермаркеті – товари на полиці викладати. Зарплата 10 злотих за годину... А ціна ліків для хворої дружини склала 40000 гривень... Купив квиток. Шмону на митниці не було – звірили фото на паспортах із фізіономіями й запитали, чи не веземо чого забороненого. От і все. Прибув. Зустріли. Повезли на медко-

місію – працює влаштування офіційне ж. В коридорі молився, щоб пощастило пройти медогляд. Втретє витратитись на дорогу й повернутись ні з чим було соромно.

Лікарка зміряла тиск, і я помітив покази: 225/175.

«Хана мені», – подумалося в ту мить. Але лікарка запитала, чи приймаю пігулки від тиску, й стала перевіряти, як я розрізняю кольори. «Скільки кругів бачите на малюнку?» «Три». «А придивіться но уважніше!» «Чотири». «Який найбільший?» «Ось цей». Лікарка стала щось писати. Вираз її обличчя казав, що пройшов я медкомісію. Головний лікар поставив штамп, не читаючи. Я зрозумів логіку лікарні: Польща потребує працівників, отож нехай чоловік працює. А не буде справлятися – роботодавець вижене. В офісі підписав папери, отримав взуття та спецодяг, сховався в банк й замовив картку, на котру буде перераховуватися зарплата.

Поселили. В коридорі гуртожитку 9 кімнат по 2-3-4 заробітчанина. По двоє живуть сімейні пари.

Щодня до Польщі у пошуках кращого життя від'їжджають тисячі українців. Молоді, старі, освічені, малокваліфіковані... Ілюстративне фото.

Сварки й мордобій

Увечері в кімнаті виникла бійка між нашим та чоловіком із кімнати навпроти, й поволі мордобій перемістився у коридор. Я до колег: «Розніміть же хтось їх!» Вадим до мене повчально: «Двоє в драке, третій – в сраке. Дням вместе пілі, сейчас деруться, утрам целаваться в дьосна будут». І правда: вранці «бійці» помирилися й сміялися, згадуючи учорашнє. Я розумів суть: у цих бійців, котрих тут тьма, адресналіні зашкалює, отож втекли на заробітки від служби в нашій армії й тут воюють між собою.

Запитав одного із колег, якому 27: «А ти в армії служив?» «Відкупився.

Одні сраки грошима підтирають, а мені кров за них проливати!? Нах.. мені воно здалося?» «Тисячу доларів дав?» «Трошки більше».

Коментарі, як то кажуть, зайві.

Наступного дня в супермаркеті викладав товари на полиці. Робота в теплі і не важка, але дуже вже нудна. Весь час мусиш ходити залогом – робити видимість роботи. І не сачканеш – всюди камери. Якось обперся руками на ящики і... отримав зауваження. Наприкінці четвертого робочого дня власниця супермаркету повідомила, що я їм не підходжу. «Мо, я старий для такої роботи?» – роздумував. Посередниця повідомила, що для мене є робота на металозаводі, а на моє місце стане молодий українець, котрий чимось не догодив власниці іншого супермаркету. Значиться, не у віці справа...

У вихідні бухалово та мордобій у гуртожитку – звичне явище. Он дівчина біля плити жаліється подрузі: «Зайшла я вперше у цю общагу і бачу: на першому наші сваряться, на другому та третьому б'ються! Жах! Думаю: куди я потрапила!» Подруга похитала голо-

вою і зауважила: «Ми, українці, самий гнилий народ на світі». Подумалося в ту мить: українці чубляться між собою із-за дрібних побутових проблем, а весь світ дивується війні на Сході України...

Аж тут до кухні підійшов заробітчанин із каструлею. Дівчина до нього: «Накидали три пакети сміття, отож виносьте!» «А то не ми! Ми картоплю чистимо в кімнаті і своє сміття самі за собою виносимо!» Тоді дівчина до подруги: «Ось бачиш, накидати три пакети сміття було кому, а винести усім в падлу!» І я подумав в той момент: комунізм неможливого в принципі. Їсти, пити, смітити буде кому, а от прибирати бажаних не знайдеться. Давно чув, як колись під впливом модних комуністичних ідей люди об'єднувалися у комуні. Та от, ті комуні розпадалися досить скоро – ніхто добровільно не хотів виконувати невдячну роботу: прибирати, чистити туалети тощо. Якщо ж той комунізм будувати в масштабах держави, то без величезного репресивного апарату, себто нагайки, ніяк не обійтись...

Коли начальство подає руку...

Робота виявилася не важкою, але надворі під навісом. Мороз дошкуляв страшенно, але гріла думка, що весна таки перемаже. А втім, попри все, мені ця робота на морозі була кращою за роботу в теплому супермаркеті. Там ти мусиш підкорятися усім працівникам, а тут – лише майстру. Атмосфера доброзичлива – начальство вітається з трудягами за руку. І це логічно: ми своєю працею їх збагачуємо, отож вони нас шанують – видали спецодяг, годують гарячим, година обіду зарховується в робочий час, оплачують проживання. В коридорі для нас – упаковки із різноманітною мінеральною водою. В їдальні – електрочайник, мікрохвильова піч, холодильник, телевізор. Поряд – духова кімната та пральна машинка. В роздягальні, на кухні, в умивальнику та туалеті чисто – прибиральниця прибирає та стежить, щоб мило та туалетний папір завжди були в наявності.

Майстер помітив, що в мене порвалися рукавиці й сам приніс нові. При такому ставленні навіть думки не виникає щось красти чи працювати абияк. Вийшли попрацювати в суботу до 14 години. Хто ж відмовиться за 8 годин заробити 24\$? В кінці роботи бухгалтер в подяку за вихід на роботу у вихідний дав ще кожному по 20 злотих премії. Заходжу в роздягальню й бачу: на підвіконні лежить дорогий мобільник, цигарки, запальничка і... ніхто їх не краде! Пригадалося як колись у нас в кінці дня забув в умивальнику годинника. Вранці вийшов на роботу і... І у всіх такі

щирі, безневинні обличчя! Чомусь подумалося: сьогодні наші керманічі, олігархи та різноманітні управлінці перевели накрадені сотні мільярдів доларів у офшори і... І у всіх такі щирі, безневинні обличчя! Платять добре і своєчасно, але до порядку слід звикнути: кидаємо роботу, коли по радіо оголосять десятю годину. Обід припиняємо о 10:28, щоб на 10:30 стояти за верстатом – камери відеоспостереження всюди. Так само й під час другої перерви 14:00 – 14:28. Начальство нас шанує, отож і ми працюємо відповідно. Обстановка в колективі поляків дружня. Одному з наших потрібні були ліки, але тут без рецепту їх не продають. Той пояснив проблему полякам. Ввечері ті зателефонували й повідомили, що ліки вже куплені.

Звернув увагу: поляки у порівнянні з нами заробляють добре, але у них не прийнято хизуватися один перед одним розкішними оселями та дорогими авто. Будинки скромні, на рівних дорогах – авто середнього класу. Значить, немає у них корупції. Огорожі часто декоративні: висотою 110-140 см. Гаражів мало – автівки часто припарковані біля будинків під навісами. На території жодної оселі не бачив собачої будки та пса на прив'язі. Половина широких тротуарів відведена під велосипедні доріжки. Автобуси їздять за графіком, котрий є на кожній зупинці.

Вночі мела хуртовина, отож вийшов з дому о 5:30, щоб о 5:55 бути на роботі. Вулиці села, на мій подив, були вже почищені. Навіть ґрунтові.

Ціни, крім спиртного та цигарок, майже однакові з нашими, але... Але там немає фальсифікованих товарів – все якісне. Навіть після прийняття конячої дози найдешевшої горілки вранці голова не болить.

Без «бєспредєла» та «кидалова»...

Хлопці заспокоїли відносно зарплати: «Це тобі не Росія. Тут немає поліцейського «бєспредєлу», й зароблене тобі на картку поступить своєчасно». Якщо порівнювати заробітки у Польщі та Росії, то варто акцентувати увагу на таких обставинах. Відстань до Польщі – втричі коротша, отож і ціна квитка та час в дорозі менші. При однаковій погодинній оплаті праці тут проживання та гарячий обід оплачує роботодавець, а це – плюс для бюджету. Затримок зарплат тут не буває – зароблене перераховується в банк в перших числах наступного місяця. В Росії часто мусили власним коштом добиратися в офіс, вистоювати довжелезну чергу й вертатися на таксі. Тут дешевший дозвіл на роботу – воєводська віза. По біометричному паспорту платити нічого не потрібно. Якщо

в Росії кожна неділя у будівельників є робочим днем, котрий особливо не оплачують (я в такій фірмі працював), то тут в неділю навіть не усі магазини працюють, а маршруткі їздять з великим інтервалом. У суботу вихід на роботу тут – тільки з дозволу адміністрації.

Кажуть, що «кидалова» із зарплатою іноді бувають, але це лише виною українських посередників. Словом, чим більше наших – тим більший ризик «кидалова».

Тихе, спокійне, стабільно сите життя, при якому революції та «майдани» неможливі. Немає у них невдоволених владою тому що. І злочинність у них досить низька. Судячи з новин, відсутності безхатченків, безробітних, шахраїв, жебраків отож, що логічно, і поліцейських на вулицях...

Працюю й думаю: «От було б у нас все не як у дикунів, а як у всьому цивілізованому світі... Продав би я свій пай (3,4 га) й купив би тут авто (в Європі значно дешевші потримані авто), й зараз грів би пузо на якомусь іноземному курорті. Грошей би вистачило до смерті. Звісно, щоб не нудьгувати, ще й підзаробляв би то тут, то там.

А що вдієш? Владу у нашому безпредельному виправно-трудоному таборі захопили блатні, й самі із свого числа вибирають собі паханів. Рипнешся – нарвешся на гнилу істоту, котра тебе з радістю і здасть. Вийдеш майданити – свої ж хлопці у формі спецпризначенців одних відлупцюють, інших перестріляють. Винних у розстрілах, як ведеться, навіть шукати не стануть. От і стала ситуація безвихідною: і терпіти безлад немає сил, і протестувати безглуздо... Ми за кордоном є представниками своєї нації, але й там серед наших немає взаємоповаги – чморимо один одного. Що ж говорити про всю Україну?

Алкорозбоки

В окремій кімнаті приватного будинку нас четверо. Розлучена господиня живе поверхом вище із молодшим сином та українським заробітчанином, котрий, як то кажуть, підженився. Кухня у нас спільна. Отой наш земляк на будові керує бригадою наших, отож напивався й ганяв їх. Напідпитку полюбляв читати нам мораль стосовно дотримання порядку в кімнаті, кухні та коридорі – зганяв накопичену злість. Погрожував у нашу відсутність зібрати сумки вивуватців безладу й виставити за поріг. І нічого ж не вдієш – він господар. Отой приймак своїми причіпками так нас дістав, що Руслан у кімнаті спересердя висловився: «Якби це був мій останній день, то зацідив би тому алканавтові в пику!» Наступного дня той прийшов добряче

Чистота і дотримання безпеки та інших елементарних трудових відносин на польських підприємствах – також привабливий фактор для іноземних робітників. Ілюстративне фото.

напідпитку й став ганяти «кохану». Добрі лайки, крики, погрози, брязкіт падаючої посуду. Я до хлопців: «Мо підемо та й втихомиримо Сашу!» Руслан мені повчально: «Навіщо лізти у чужі розборки? Вони завтра помиряться, а ми винними будемо...» Несподівано у будинок зайшов дорослий син Іслави, а вслід за ним – брат Саші. Натовкли пику п'яничці й підсрачниками вигнали геть.

По ідеї життя повинно було нормалізуватися – ми у кімнаті, кухні та коридорі якось вже самі наведемо порядок. Та де там... На роботу прибули два українці, котрі тут вже працювали два-три місяці тому. Один втратив кінчики пальців. Рани загоїлися, отож повернувся. Інший теж дома шукавшукав роботу, та так і не знайшов... Власниця заводу радо прийняла давніх знайомих. І ось нас, українців, стало шестеро. Як у нас прийнято, розпочалися непорозуміння, а з ними – створення ворогуючих груп, блоків, фракцій. Все за прикладом нашої ВР. Дрібна провина одного – і... привселюдне глузливе зауваження іншого. Замість того, щоб зауважити тихенько на вухо. Це давня наша звичка зганяти злість на інших.

Ось для ілюстрації приклад із власного досвіду. Взяв банку майонезу з холодильника й став вечеряти. З кімнати вилітає Славик і до мене гнівно: «Так ось хто наш майонез краде!» Я відкрив холодильник і примирливим тоном: «Це моя банка майонезу. Твоя ось внизу стоїть...»

І нічого ж не вдієш – такі ми люди. Колись працював на будові із таджиками та узбеками. Доброзичливі люди. Потіснилися, щоб один із вагончиків звільнити для імпровізованої мечеті. Уявити же в одному із наших вагончиків церкву мені не вистачило фантазії – не та у нас ментальність...

А от якби у нас так?..

Хочете знати, що виготовляє нас

завод? Закуповує в Україні брухт кольорових металів, і тут, на обладнанні часів УРСР, під керівництвом поляків, силами українців – переплавляє у зливки й експортує у всі країни Європи. Дивився я на оце все і так собі думав: От придбав би якийсь українець таке ж підприємство у нас, й став би випускати ту ж продукцію... І процвітав би? Платив би робітникам, як тут? Аналізував наші закони та ментальність. Колись же торгував у веранді власного будинку різноманітним крамом. Стукали у вікно навіть вночі. Поблизу відкрився магазин, отож я список усіх боржників викинув на смітник. Ось так то вести бізнес із нашим народом... Формула успіху стара як світ: стабільність, свобода приватної ініціативи, легкі податки. У Польщі це все в наявності а от у нас – ні.

Податки високі, отож, у нас щоб утриматися на плаву, бізнесмен повинен буде на всьому економити. Встановить зарплату 4000-5000 гривень за місяць, й на підприємство влаштуються звичайні трудяги. А навіщо платити більше, коли в нашій бідній Україні ці гроші є середньостатистичною зарплатою? Щоб зекономити, відмінити оплату проживання, оплату обідньої перерви, гарячі обіди, мінералку та не буде видавати спецодяг – хай працюють в домашніх обносках. Звільнить прибиральницю – хай самі за чистоту дивляться. От і... отримає звичне нам з часів СРСР виробництво.

Зарплата мізерна, отож робітники стануть красти кольорові метали, а механізатори – зливати для продажу дизпаливо. Робітники спочатку будуть за поясами виносити шматки кольорових металів, а згодом стануть перекидати через огорожу зливки. Спочатку довелось б ловити злодюг самому та викликати поліцію, а потім найняти воєнізовану охорону із вівчарками.

Робітники, як у нас прийнято, будуть запізнюватися, прогулювали, приходити на роботу напідпитку, пиячити на роботі, лягати, влаштовувати внутрішні розборки. Звідси і травматизм. Стануть красти не тільки продукцію, але й мило з умивальника та туалетний папір з туалету. Та що там мило – будуть красти ще й з кишень у роздягальні мобільники та гроші. Бо, як правило, покидьок чи наркоман в будь-якому колективі знайдеться. На прибирання покладуть з пробормом, отож скрізь буде брудно. І ось власник підприємства стає свідком такого явища: робітники у старому різних фасонів одязі їдять принесені з дому обіди й, регочучи, підколюють один одного. Не дружня атмосфера в колективі.

А як вона може бути дружньою, коли велика текучість кадрів – одні працюють місяць-два й звільняються в наївній надії найти кращу роботу. Тим часом їхнє місце займають інші невдахи. І господар принципово не вітається з невдахами, котрі погодилися працювати за злиденну зарплату, й при тому обманюють його, крадуть, лаються та зневажають один одного. От і замкнувся круг – як ти до трудяг, так і вони до тебе. І як вони до тебе – так і ти до них.

Високі податки та побори, ціни на енергоносії плюс бюрократизм, як правило, призведуть підприємство до банкрутства. Господар звільнить працівників, продасть обладнання, а те, що не продалося – поріже на метало-брухт. Здасть приміщення в оренду різним підприємцям – тим, котрі розливають «пальонку», виготовляють різноманітний фальсифікат, фасують продукти, ремонтують-фарбують авто і так далі, а сам виїде за кордон. Кажете, що Президент та уряд погані? А при такому народові кращих керівників бути не може! Вірно кажуть: «Какой народ – такі і бояре».

Став зайвим і поїхав додому

Після прибуття колишніх працівників на три верстати нас стало вже шестеро. Правда, один працює «болгаркою», але видно навіть неозброєним оком, що двоє інших – вже зайві. Розумів: власниця звільнить тих, котрих працевлаштувала до прибуття давніх знайомих. Себто мене та Андрія. І ось дзвонить мій мобільний. Лагідний голос посередниці повідомляє, що в силу певних обставин я та Андрій маємо виїхати додому. Робота нам буде після Пасхи. Так сумно стало: пощастило знайти хорошу роботу – та не пофартило на ній втриматися. Я ж до звільнення навіть вживане авто на сайтах польських автопродаж ночами вибирав...

На автовокзалі заклопотані люди із сумками і з їхніх вуст українська мова – не можемо розбудувати власну державу отож розбудовуємо чужі. Пройшли митницю – й автобус стало трусити на вибоїнах. Вїхали у вкрай корумповану державу тому що. А й справді: вибори у нас є конкурсом злодюг та брехунів, а ролі виборців грають одурені ними лохи...

Інша ментальність

Нудьгував удома півтора місяця. Сонце прогріло землю, й я скопав присадібну ділянку, посадив городину. Далі сидіти вдома без роботи було безглуздо, отож купив квиток на Польщу. Цього разу потрапив на інший металозавод. Ті ж українці, та ж ментальність – підковирки, глузування, боротьба за лідерство. І разом із тим

бажання заробити якомога більше – вирішили працювати по 14 годин та виходити на роботу ще й у вихідні. Гроші ж кожному ой як потрібні... Я ж не працюю у великі церковні свята та у неділі – шаную заповіти Бога.

Та у польського начальства зовсім інша ментальність. Батько керівника заводу часто до нас навідувався, й, серед іншого, цікавився нашими проблемами. Дізнавшись, що ми добираємось до роботи півтори години, й при цьому неабияк витрачаємось на переїзд, запропонував придбати у нього авто по ціні металобрухту й брати пальне з авторозборки безкоштовно. Четвертого дня ми вже поїхали додому на італійській «Лянчі» 2000 року випуску. Помітив, що це авто, котре якийсь поляк продав на авторозборку за 850 злотих (210 євро) краще за авто, котре я п'ять років тому купив дома у співвітчизника за 3600 доларів! А втім – дирекція заводу нічим не ризикувала. Чому? Навіть якби це авто разом із нами провалилося крізь землю, то... то виявилося б, що ми за ці дні заробили значно більше його вартості.

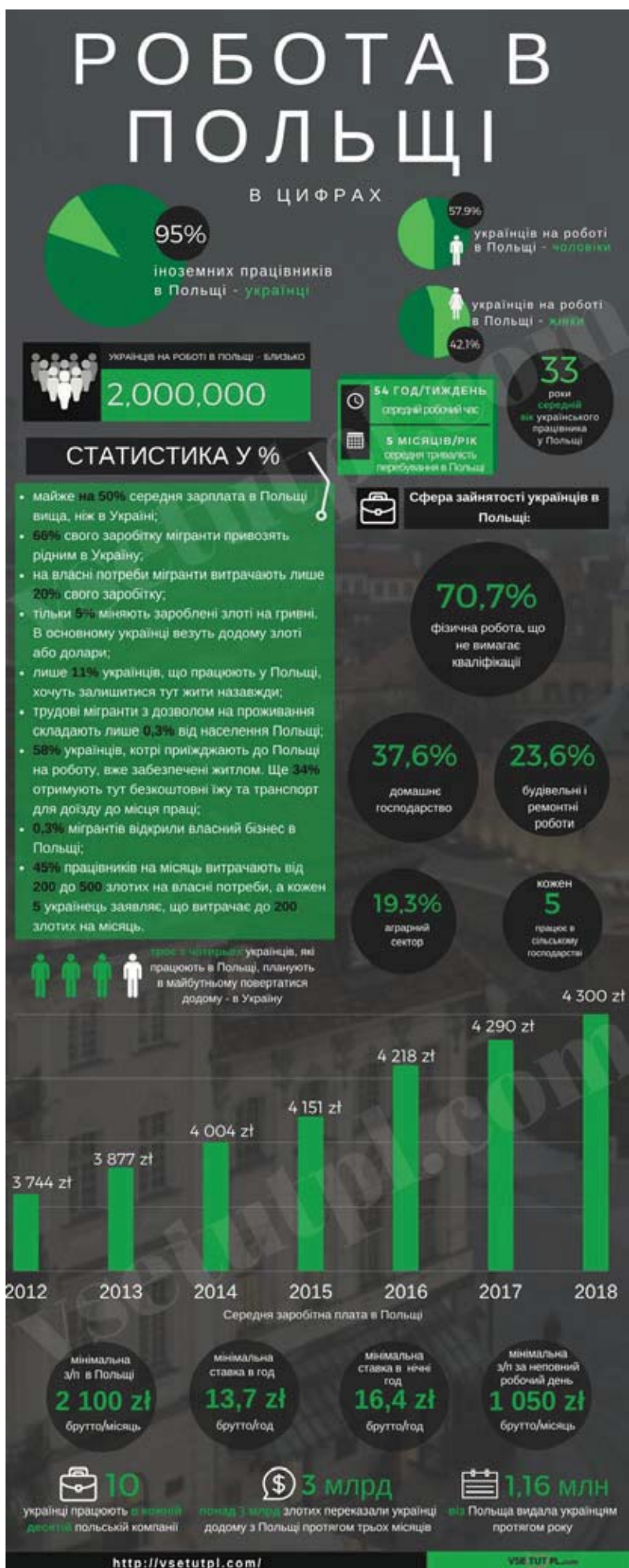
Боляче дивитися, як старі але ще пристойні авто, заїздять на авторозборку своїм ходом. З них наші заробітчани знімають акумулятори, колеса, зливають пальне та оливу й відвозять на перемелювання. Величезний подрібнювач (шредер) перемелює їх на дрібні шматки – метал відловлюють магніти а все інше сиплеться окремо. Якось представник адміністрації зауважив, що ціна добутої нами із механізмів міді та бронзи менша нашої зарплати. Ми виправдалися відсутністю необхідних інструментів. Через годину той же управлінець привіз нам два нових шурупверти та три набори ключів. Газовий різак ми притягнули самі.

Зайшла мова про обіди. Керівник підприємства повідомив, що гарячі обіди привозять на замовлення. В обід приніс п'ять порцій, котрі він купив нам для дегустації. Гарячий обід сподобався, й ми записалися на харчування.

Після такого ставлення стало соромно навіть думати про крадіжки кольорових металів, котрі тут коштують в 3-4 рази дорожче.

Саша, котрий виявився родом із Запоріжжя, додав: «На нашому вторчерметі пропрацювали усі пацани міста. Охоронців підпоювали, підкуповували, залякували й крали кольорові метали безбожно. Адміністрація була змушена побудувати склад й здавати його під воєнізовану охорону». Земляки, котрі тут давно працюють, повідомили, що раніше господар замість води вгамовувати спеку привозив пиво – пий хоч залийся. Декотрі так напивалися халявного пива, що навіть блювали. Лафа закінчилася трагічно: один із наших, котрий працював на тому гігантському шредері, помітив у бункері якусь цінну річ й стрибнув, щоб дістати... Звісно, тверезий би не стрибнув, а якщо й стрибнув, то не послизнувся б... От нога й потрапила в механізм подрібнення. Це ще щастя, що наші це помітили й встигли зупинити двигун, а то бідолаху розмолото б на труху. Звісно, магніти відловили б хіба що пряжку ременя та металічні зуби...

З того моменту й припинилася пивна лафа...

Як відкрити україномовну книгарню і не збанкрутувати

Історія Наталії Моспан та мережі «Моя книжкова полиця»

ТЕКСТ: Лілія ГАЛКА

Наталія Моспан та інтер'єр її «Полиці» на Пушкінській у Києві. Фото авторки, видання «Хмарочос».

Засновниця книгарні-кав'ярні та видавництва «Моя книжкова полиця» розповідає, із чого починався її бізнес, як вона вирішила відкрити ще й власне видавництво та чому запускає зараз всеукраїнський франчайзинг.

Наталія, в минулому юрист-економіст, каже, що книжки українською завжди були її пристрастю. Історія її бізнесу сягає 2014 року, коли вона почала продавати книги через фейсбук-сторінку. Загалом, у Наталії є декілька проектів: безпосередньо дві книгарні-кав'ярні на вулиці Пушкінській та біля станції метро «Позняки» у Києві, інтернет-магазин, видавництво та книгарня на колесах.

Все почалося з того, що я захотіла змінити світ

Моє життя – це постійна боротьба за правду і справедливість. В Україні юристом бути дуже важко, особливо коли йдеться про справи, де хтось порушує закон, проте є сильнішим. Але мені подобалася ця робота. Книжки шукала українською мовою. Вважаю, що це неповага до мене, коли не можу

у будь-якій книгарні купити книгу, яка мене зацікавить, рідною мовою. На це також вплинула ситуація в моєму рідному місті, в Дніпрі, коли ти не можеш почути української мови. Це стало поштовхом для переходу на українську ще в Дніпрі. Було важко. Маршрутки не зупинялися на зупинках, оточення казало: «Ти що, дура?» і в родині підтримки не мала.

Коли пішла навчатися в Національну юридичну академію ім. Ярослава Мудрого, намагалася розмовляти виключно українською мовою. Вчилася на заочному, і вся моя робота, починаючи від першого курсу, була пов'язана з юриспруденцією. А тут терміни українською, і законодавство, і документація. У 20 років я вийшла заміж і переїхала до Києва, і вже моя перша дитина українськомовна, і решта двоє теж. Це було моє свідоме рішення, мій особистий повний перехід на українську мову. Вже зараз я ніколи не переходжу на російську.

Переломний момент – Революція Гідності. Я побачила шалену концентрацію адекватних людей, близьких мені.

У День вишиванки я прийшла на судове засідання у вишитій сорочці. Це був примітивний спір із державою. Та судді не мали жодного уявлення, про що йдеться. А під час наради в кімнаті вони обговорювали дочку якогось прокурора. Я відчула себе знесиленою людиною, яка не може нічого змінити. Я помітила, що батьки купують дітям багато одягу, іграшок, а книжок не читають практично, а якщо й читають, то російською. І я почала читати класні книжки українською дітям в гостях. І діти, як джмелики, сідали і слухали. Заїхала в «Ашан» і купила кілька книг про принцес. Продала потім ці книги подругам. Наступні книги скупила в офісі «Видавництва «Старого Лева» у жовтні 2014 року. Тоді у них було дуже маленьке приміщення, зі стелажем книжок і великою кількістю людей. Натхненна повернулася до Києва читати ці книги дітям.

Одну книгу ми перечитували декілька разів – Тані Стус (на той момент Щербаченко) «Біла, синя та інші». Моїм дітям було цікаво, що там блакитна киця і вона літає. Через цю книгу в листопаді я створила сторінку у фейсбукці «Моя книжкова полиця», де писала короткі особисті враження від книг. Люди почали цікавитися. Отримала прайс із гуртовими цінами від «ВСЛ», але потрібно було закупити книг на 5000 грн. Ризикнула.

Книжки зайняли половину моєї вітальні. Я всім розповідала про них, і за два дні продала всі примірники. Тоді ж провела першу свою читанку у барі. Частину книг продала саме тут, іншу частину розвозила, придумувала цікаве пакування, дарувала ще якісь цікавинки. Формувалася цільова аудиторія. Українською читають важко, не сприймають, і такі настрої досі є. Та мені цікаво

з цим працювати і змінювати.

Спершу інтернет-магазин

Я почала займатися продажем книг у новорічний період, запустила сайт. Художниця Же Васильєва надіслала аркуш зошита в клітинку, на якому було намальовано дуже багато різних книжечок. Одну ми обрали для логотипу, книжечку з ручками, зараз вона тримає ще каву, інші стали частиною нашого фірмового стилю. Мені завжди уявлялась така картинка: стос книжок, смачна кáva і можливість так посидіти і почитати. Ідеально, коли ще осінь, все жовте за вікном, важке сіре небо, прохолода і десь крапає дощ.

Я спостерігала як розвивав бізнес Діма Борисов, він рухався динамічно і успішно. У його команді була Надя Перевізник, я відвідала її тренінг про маркетинг. Тоді до мене підійшла дівчина і запропонувала зробити міні-книгарню у її коворкінгу «Циферблат». Він став пунктом самовивозу книг. Наша співпраця була успішною, але все одно ти не відчуваєш себе господарем, і ми хотіли безкоштовні читанки. Тому почала шукати приміщення. Гуляла Пушкінською, зайшла в книгарню і нахабно запиталася у власниці, чи не збираються вони з'їжджати і здавати в оренду мені приміщення (сміється). Мені відповіли, що ні.

Приміщення на Пушкінській

У цей самий період був стрибок валют. Тому на наші з чоловіком заощадження ми купили кавову машину. Вона займала майже весь стіл на кухні. Їли ми на вільному клаптику і заодно вчилися варити каву, дізнавалися про неї більше. У нашому приміщенні на Пушкінській раніше була маленька хімчистка. Будівля 1921 року, і мені хотілося дістатися цегляної кладки, щоб зробити інтер'єр у стилі лофт.

Демонтаж коштував дуже дорого, а це ще й був період фінансової кризи у нас в сім'ї. Й орендна плата була дуже високою. У мене все було готове, асортимент книг, меблі в розстрочку, домовленість із робітниками про ремонт, але я вагалася. Оренду трохи скинули, і на початку березня у нас почалися ремонтні канікули. На запуск був рівно 31 день і запізнилися ми лише на один. Вже тоді заходили люди і купували книги, але деякі «корінні мешканці» вулиці питали, навіщо ми нав'язуємо їм свою українську мову. Одрозу в перший місяць ми почали заробляти. Для мене цей період був місяцем щастя. Я приїжджала на Пушкінську десь о 7 ранку, о 8 ми відкривалися, потім стали відкриватися о 9, бо Київ спить довго. Тиха затишна вулиця, власний заклад, де зранку ти п'єш пристойну каву і відчуття чудового місця, куди приходять люди.

Дітям треба читати українською, переконана Наталія. Фото hmarochos.kiev.ua.

Я починала із двома консультантами і двома баристами, ще була менеджерка, яка брала на себе соцмережі та інтернет-магазин, прибиральниця і я. Зараз у нас близько 16 працівників. Ми маємо управляючу, шістьох консультантів, чотири баристи, менеджерку із закупівель, прибиральницю і мене. Більш-менш усталена команда, з ключовими людьми, які знають, заради чого ми працюємо. Видавництво «Моя книжкова полиця» – ніша бізнесу, у якої ще бездонна діжка для вкладення грошей. Видавництво потрібно поставити на ноги, створити асортимент і знайти, де продавати наші книги. Я б не змогла пропонувати людям якусь книгу, якої б не хотіла бачити в себе на полиці. Наші менеджери, як і я – безкомпромісні у політичних питаннях. Під час виборів на викладах лежав Черчилль. Так ми доносили свою позицію. Зараз співпрацюємо десь з 200 видавництвами. У першу чергу ми дивимося на якість, переклад, поліграфію, дизайн і зміст. Недостатньо мати книгу українською мовою. Навіть якщо вона якісна, але видавництво походить з Росії, співпраця є принципово неможливою. У нас є чітка позиція, ми не будемо продавати те, що не вписується в нашу місію.

Людина, яка йде витратити гроші на книгу – особиста перемога. Мова змінює все. Коли ти починаєш цінувати те, що маєш, тоді ти здобуваєш щось більше. Орієнтуюсь на власні бажання і бажання моїх дітей. Перша наша книга – це дитячий нон-фікшн історії про мікробів – «Хто живе в тобі», від канадського видавництва. Вона повертає уявлення про світ, про твоє тіло та здоров'я. Уляна Супрун на своїх робочих нарадах наводила її як приклад, де подача інформації легка і доступна усім.

Потім була книга про йогу. Частина людей думає, що це якась філософія і гімнастика, але це – важливе мистецтво. Після «Йоги» у нас пішла ціла серія – «Крута математика», «Крута

фізика», «Крута архітектура». «Крутої математики» ми продали 700 одиниць за передпродажем, а це говорить про високий рівень довіри людей до нас. Дві тисячі – це зараз найменший тираж нашого видавництва. «Мікроби» ми продали за 9 місяців самотужки. Є маленькі, але слабенькі книгарні. Мені цікаво з ними працювати, але вони не знають про власні можливості, не мають бачення і потрібних якостей для того, щоб закохати в книгу читача, а не просто продати її. З цього якраз почалася моя ідея франчайзингу.

Франчайзинг – можливість тиражувати бізнес добре

Останні два роки я регулярно отримую запити від людей: чи будемо ми відкриватися у Дніпрі, Харкові, Львові, а чи продаєте ви франшизу, які умови і що для цього потрібно, що треба зробити, щоб відкрити книгарню, бо я все життя мріяла... Я повністю підготувала пакет документів, де ми стандартизували усі наші процеси, і я змогла б керувати усім на відстані. Від мого посту у фейсбуці про франчайзинг маю сім заповнених анкет. Та ніхто не застрахований від недобросовісних партнерів. Часто люди не усвідомлюють, що вони отримують повністю продуману концепцію, постачальників, угоди з видавництвами і так далі. Це вже готовий бізнес. Є запити із Луцька, Броварів, Львова і Харкова, і кілька з Києва. Для відкриття книгарні у форматі «міні» потрібно від 550 000 гривень інвестицій, приміщення площею від 50 до 70 кв. м., та вступний внесок від \$5000 (для Києва – від \$6000). Також новий власник сплачує 3% роялті. Важливо, насамперед, щоб усі ті, хто хоче відкрити «Мою книжкову полицю», були з нами на одній хвилі. Краще співпрацювати із людьми, які не мають досвіду у підприємстві, тому що у них не буде тих хибних стереотипів, через які можуть виникати конфлікти. Важливо, щоб партнери не боялися ризикувати і були відкриті до нових ідей.

Хорли – маленький Крим

ТЕКСТ: Євген ЦИМБАЛЮК

Розстріляна більшовиками баронеса Софія Фальц-Фейн, засновниця Хорлів та Асканії-Нової.

Береги півострова виглядають дико і романтично

Хорли – що це за місце таке? І чому маленький Крим? Дивіться самі, хіба не схожий?

Назва, за легендою, походить від турецьких моряків, які вигукнули: «Хорли!» Що означає «білий» – через величезну кількість степового полину на блакитному тлі моря. Та колись тут був острів. Хто ж насипав перешийок, який з'єднав острів з материком? І з якою метою це було зроблено?

Це зовсім приголомшлива історія

Наприкінці XIX століття баронесі Софії Фальц-Фейн вдалося знайти на півдні Херсонщини прекрасний куточок природи з перспективами розвитку курортного відпочинку. Баронеса зі знаменитого роду німецьких колоністів Фальц-Фейнів наказала в 1897 році з'єднати острів в Каркінській затоці з материком. В результаті на березі Чорного моря з'явився маленький півострів Гострий Кут, який за своєю формою нагадує Крим. Діяльна баронеса побудувала селище Хорли, в якому незабаром з'явився морський порт, елеватор, зернові склади, житлові квартали...

Чим тільки не нагородила Земля цей маленький шматочок суші... На півострові є: мінеральні джерела, гарячі

джерела, лікувальні грязі, білосніжний пісок, тепле, полого море. Але найціннішим виявилось поєднання вологого морського повітря з сухим нагрітим повітрям степу, який створює неповторний мікроклімат в зоні відпочинку.

І поїхали в Хорли ті, хто хотів зцілитися від астми, гіпертонії, атеросклерозу.

А коли ще й дізналися про цілющі грязі, поїхали лікувати артроз, артрити та радикуліти.

Згодом ще й про Хорлівську воду з домішкою срібла дізналися, адже вона майже стерильна, та й температура в джерелах і взимку, і влітку – 8-9 градусів. Фонтан води піднімається майже на 2 метри...

Маленький, напівпокинтий рай

Сюди їдуть ті, хто втомився від мегаполісів і блиску модних курортів, хто хоче побути наодинці з природою і побачити горизонт, де зливаються небо з морем і де вночі над головою з'являється Велика Ведмедиця і сяє Полярна зірка. Сюди їдуть не за тусовкою і не за історіями, а за мілким морем. В основному з дітьми. «Це як Залізний порт або Скадовськ, тільки людей менше». 106 кілометрів від Херсона. 27 кілометрів від залізничної станції Каланчак. Крихітне село, де немає й тисячі жителів.

Півострів пішки можна за годину перейти від краю до краю. Навколо – тільки степ і море. Приїжджого від місцевого відрізнути легко: якщо пішки або на машині – значить, приїжджій. Місцеві ж надають перевагу велосипеду.

З житлом тут не складно. На огорожах повно саморобних табличок: «Здається кімната». Більше тут нема на чому заробити. Порт закrywся на початку 2000-х, тоді ж – і величезне училище, де учнів було більше, ніж жителів села. Три дитячі табори – заіржавіли. Залишається торгувати житлом і близькістю до моря.

Але з великим бізнесом конкурувати важко. Біля берегової лінії ростуть міні-готелі. Мені довелося жити у західних українців. Неподалік – власність киян. Готелі пропонують набагато кращий сервіс, ніж той, на який спроможні місцеві. Тут є все, включаючи Wi-Fi. Єдине, чого не можуть запропонувати готелі, – це історії. Тобі дають чистоту, але де ти є, куди веде он та дорога?.. Власники готелів якщо й зможуть розповісти – то в найзагальніших рисах. Вважається, що ти приїхав загоряти, плавати, спати – і все.

Місце під сонцем

Пляж в Хорлах, його доглянута части-

З висоти пташиного польоту Гострий Кут справді чимось нагадує Крим.

Грязі Хорлів – цілющі, як на Сиваші або Мертвому Морі.

Берег тут дуже мілкий – це ідеально для сімей з маленькими дітьми.

Пляжі Хорлів прибирають від водоростей щодня тракторами.

на, не особливо довгий, зате широкий. На всій його довжині – мілина. Доросла людина швидше втомиться йти, ніж добереться до глибини хоча б по груди. Вода прозора, часто з чайним відтінком. Діти всюди, але для найменших – так званий «лягушатник». Тут море обгороджене сіткою від водоростей, медуз і «далекого плавання».

Водорості – тоненька локшина, як чорний різаний папір. Місцеві називають їх «камкою». Ставлять наголос на останній букві. Кажуть, завжди використовували висушену камку для утеплення будинків і курників. Через високий вміст йоду в ній не заводяться миші. Берег від камки чистять щоранку тракторами, але море швидко приносить ще. Звичайно, надувні батуту, гірки, пара нехитрих пивнук, пластикові шезлонги в оренду під очеретяним навісом. На всю горлянку продають біляші «по-хорляцки» і варену кукурудзу, якої навіть ще ніде в магазинах немає. Її спеціально вирощують в теплицях до сезону.

Чорні від бруду і срібна вода

З появою «людей в чорному» на лінивому пляжі – пожвавлення, діти підсміюються і тицяють пальцями. Це хтось повертаються з грязей. З чверть години пішки звідси – озеро. «Щоб

краще ноги ходили», – каже мені бабуся, набирає рідину з дна мутного озера і натирає подрези стегна. Начорно. Якщо зачерпнути глибше – пощастить знайти твердий клубок синього кольору. Це для благородніших цілей. Обличчя, наприклад. З протилежного боку півострова – «Срібне джерело». Або джерело з каплицею. Далеко не єдине тут, але найвідоміше, і – головне – доступне.

Поруч з джерелом – кабінка для переодягання: для тих, хто вирішив зануритися в крижану купіль й омолодитися. Найчастіше в купіль пхають дітей. Діти верещать і збиваються в грудку. «Щоб не хворіли», – вмовляють батьки. Питну воду набирають в пластикові барелі. Вода славіться чимось, що називають «вмістом срібла». Але вона – дійсно без сторонніх присмаків, довго зберігається. Мені, наприклад, повністю замінила кип'ячену або магазинну. А місцеві додають, що з крана тече вода не гіршої якості – свердловини приблизно на тій самій глибині, з того ж підземного озера: «Набери і залиш на тиждень, сам побачиш».

Бляшанка з комори

Якось я постукав у двір – купити персиків. Господар одразу нарвав їх

з дерева. Посадив мене за кривий дерев'яний стіл під виноградом. Зважив торбу старими терезами з гачком і пружиною – кантором. Помилівся, звичайно, в свою користь. Зате розповів про засновницю Хорлів баронесу Софію Фальц-Фейн. Про устричний завод. Про дев'ять просторих підвалів-льодовиків, де зберігалися риба і устриці. Про згоріле футбольне поле, через яке вранці йшов на пляж. А потім – про рибу. Як фарширувати бичка (настільки він тут великий). Як бити – не ловити, а саме бити – ската. Тому що скат – це не стільки ловля, скільки полювання. Разом з вилами, якими будеш гарпунувати, потрібно прихопити сокирку. Щоб скоріше відрубати скату жало. Інакше рани заживатимуть довго та болісно. Але м'ясо ската їдять тут хіба що кури і свині. Зате печінку – делікатес. І кожен має різний, свій єдиноправильний, рецепт. Відчуття – ніби витягли з комори запопашену бляшанку. Під нагромодженням китайських іграшок, надувних кіл і пивних пляшок виявляється якась стара дрібниця. І господар сам не знає, чому не викинув. А ти дивишся на неї і розумієш: ось воно. Це і є та коштовність, завдяки якій місце оживає. І на-

Чи потече коли-небудь ще із аристократичного хорлівського фонтану струмінь води?

Маєток засновниці Хорлів зашуканий. Шкода. А туризм би міг би бути тут і пізнавальним.

Символічну могилу баронеси Софії відновили нащадки

півзабутий курорт із набором типових низькопробних розваг «made in china» перетворюється на щось цікавіше. Тут же, за цим столом під виноградом, дізнаюся, де знаходиться місцевий цвинтар. Господар навіть готовий був дати мені свого велосипеда – «Україну». Мовляв, пішки йти необачно – змії. Я майже погодився, та відправився своїм ходом. Про що невдовзі пошкодував. Серед некошеної жовтої трави земля була всяяна норами. Мишей чи змії – не знаю. Було не по собі, і ніколи ще я так високо не підіймав ноги.

Розмова в тиші

На могилі баронеси знаходжу біле перо. Чайка або лебідь. Тут багато різних птахів з картинок атласу. Неподалік – піщана коса, де знаходиться пташиний базар. Пізніше, дорогою туди, мені зустрінуться їжаки, змії, на-

ляканий заєць, і я буду думати, до чого б це? Чи є така прикмета?

Могилу Фальц-Фейн – порожня, тіла там немає. Це швидше невеличкий меморіал, побудований правнуком з Ліхтенштейну. Сквер баронеси покинутий. Де її справжнє поховання – ніхто не знає. У 1919-му, через 24 роки після заснування Хорлів, Фальц-Фейн (Фальцфейніху, кажуть місцеві) розстріляли у власному будинку червоні. Це за офіційною версією. За неофіційною – вони чи то закололи її багнетами, чи зарубали лопатами. Вночі сусіди «збрали тіло в простирadlo і віднесли в степ, де поховали». Так розповість мені Ольга. Вона тут живе з початку 1970-х. Ще могла застати живих свідків.

Сліди історії Хорлів – того, що є тут, окрім моря, хоча воно і нерозривно пов'язане з ним, – невблаганно стира-

ються. Порт руйнується. Руйнуються старовинні будівлі складів, житлової забудови. У льодовиках обладнані склади магазинів або особисті сховища. Вже й не розгледіти того часу, коли тут працював устричний завод, відвантажували хліб і худобу заморським торговцям, звучала турецька і грецька мови, відправлявся пароплав «Софія» на Одесу. Будинок баронеси, де пізніше був штаб червоноармійців, а ще пізніше – портова канцелярія, забитий дошками, він в смітті і павутині. Незважаючи на табличку про «Пам'ятник архітектури». Хорлам є що про себе розповісти, чим захопити, похвалитися. Але розуміння цього – ні у кого тут немає. «Хто може – їде геть, – каже мені Ольга. – Мене теж діти кличуть до себе. Але були часи, коли нам всі заздрили».

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 6/2019, рік XXVII. Підписано до друку 14 липня 2019 року. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. Номер готували: Богдан Райчинець, Олександр Кучерак, Едуард Литвиненко, Петро Іванишин, Іван Сімоцькін, Ян Чарнецький, Микола Горбатюк, Лілія Галка, Євген Цимбалюк, Олекса Лівінський. Використовуються повідомлення інформантів та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: спільнота «Українська ініціатива в ЧР», ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР; зареєстрована Міським судом у Празі, номер документа L 6121; контакт: uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz; тел.: +420221419821; ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. **Porohy** – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12-krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – říční práh. Č. 6/2019, ročník XXVII. Uzavřela: 14. července 2019. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: MK ČR/7044. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec, Olexandr Kučera, Eduard Lytvynenko, Petro Ivanušyn, Ivan Simočkín, Jan Čarnecký, Mykola Horbaťuk, Lilija Halka, Jevhen Cymbaluk, Oleksa Livinsky. Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: spolek Ukrajinská Iniciativa v ČR, sp. zn. L 6121 vedená u Městského soudu v Praze, adresa: DNM, Vocelova 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800.

УКРАЇНОЗНАВСТВО

мова
література
історія

Початкова освіта
відповідно до
програм
Міністерства
освіти і науки
України

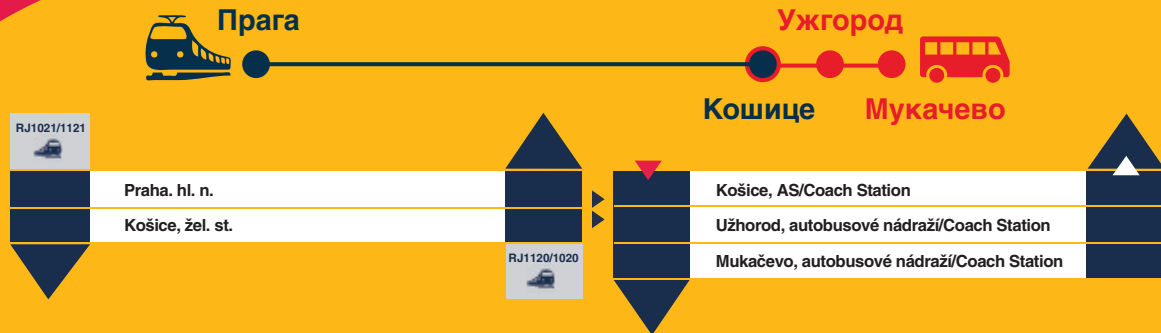
КУЛЬТУРОЛОГІЯ

народознавство
танці
музика

www.uakrok.cz
uakrokcz@gmail.com
Kořenského 10/760
Praha 5

РЕГІОДЖЕТОМ В УКРАЇНУ

▼ продовження рейсу нічного поїзда 21:47 - 6:00 з Праги до Кошице (RJ 1021)

▼ продовження рейсу нічного поїзда 21:22 - 5:54 з Кошице до Праги (RJ 1020)

ВИГІДНО В УКРАЇНУ

СПАЛЬНІ ВАГОНИ

Спальні вагони
Максимум 3 особи

Купейні вагони
Максимум 6 осіб

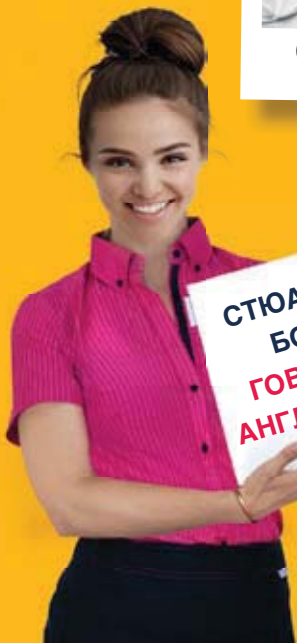

Ужгород

Мукачево

ціна від **439 Кч / 16,4 €**

**СТЮАРД НА
БОРТУ
ГОВОРИМО
АНГЛІЙСЬКОЮ**

БЕСПЛАТНИЙ СЕРВІС

- вода
- кава
- газети, журнали
- свіжі круасани**
- 100% апельсиновий сік*
- сніданок*

* тільки в Спальному вагоні ** тільки в Купейному вагоні

